

ЗАКОН

О ЛОКАЛНИМ ИЗБОРИМА

І. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1.

Овим законом уређују се избор и престанак мандата одборника скупштина јединица локалне самоуправе (у даљем тексту: одборници).

Одборници се бирају на четири године.

Основна начела локалних избора

Члан 2.

Грађани бирају одборнике на основу општег и једнаког изборног права.

Избори за одборнике (у даљем тексту: локални избори) слободни су и непосредни, а гласање је тајно и лично.

Изборно право

Члан 3.

Право да бира одборнике и да буде биран за одборника има пунолетни држављанин Републике Србије над којим није продужено родитељско право, односно који није потпуно лишен пословне способности и који има пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе у којој остварује изборно право.

Лице делимично лишено пословне способности може да бира одборнике и да буде бирано за одборника ако суд решењем о делимичном лишењу пословне способности није утврдио да је неспособно да врши изборно право.

Слобода гласања

Члан 4.

Бирач је слободан да одлучи хоће ли гласати и како ће гласати.

Нико нема право да спречава или приморава бирача да гласа, да га позива на одговорност због тога што је гласао или што није гласао и да од њега тражи да се изјасни за кога је гласао или зашто није гласао.

Једнако изборно право и пропорционални изборни систем

Члан 5.

Бирач има само један глас.

Гласа се за изборну листу кандидата за одборнике (у даљем тексту: изборна листа).

Одборници се бирају у јединици локалне самоуправе као једној изборној јединици.

Одборнички мандати расподељују се изборним листама сразмерно броју добијених гласова, а број мандата који припада изборним листама утврђује се применом система највећег количника.

Одборнички мандати које је освојила изборна листа додељују се кандидатима за одборнике према њиховом редоследу на изборној листи.

Обавештавање о изборима

Члан 6.

Грађани имају право да преко јавних медијских сервиса буду обавештени о изборним програмима и активностима подносилаца изборних листа, као и о кандидатима за одборнике у складу са прописима који уређују јавне медијске сервисе и електронске медије.

Пружалац медијске услуге дужан је да у току изборне кампање подносиоцима проглашених изборних листа и кандидатима за одборнике обезбеди заступљеност без дискриминације, у складу са прописима који уређују јавне медијске сервисе и електронске медије.

Забрањено је 48 часова пре дана гласања и на дан гласања до затварања бирачких места да се у медијима и на јавним скуповима објављују процене резултата избора, јавно представљају кандидати на изборима и њихови изборни програми и позивају бирачи да гласају, односно да не гласају за одређене изборне листе.

Под медијем се у смислу овог закона подразумевају дневне и периодичне новине, сервис новинске агенције, радио-програм и телевизијски програм и електронска издања тих медија, као и самостална електронска издања (уређивачки обликоване интернет странице или интернет портали), а који су регистровани у Регистру медија, у складу са законом.

Средства за спровођење избора

Члан 7.

Средства за спровођење локалних избора обезбеђују се у буџету јединице локалне самоуправе.

Изборна комисија јединице локалне самоуправе (у даљем тексту: изборна комисија) утврђује накнаде за рад у органима за спровођење избора и других трошкова спровођења избора.

Сходна примена другог закона

Члан 8.

Одредбе закона којим се уређује избор народних посланика сходно се примењују и на локалне изборе у питањима која овим законом нису посебно уређена.

Одредбе закона којим се уређује општи управни поступак сходно се примењују на одлучивање о приговору.

Одредбе закона којим се уређује управни спор сходно се примењују на одлучивање о жалби на решење изборне комисије којим је одлучено о приговору и о жалби на одлуку скупштине јединице локалне самоуправе (у даљем тексту: скупштина).

II. ОРГАНИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЛОКАЛНИХ ИЗБОРА

1. Заједничка правила за органе за спровођење локалних избора

Надлежност за спровођење локалних избора

Члан 9.

Локалне изборе спроводе изборна комисија и бирачки одбори.

Општа правила о положају органа за спровођење локалних избора

Члан 10.

Органи за спровођење локалних избора су самостални и независни и раде на основу закона и прописа донетих на основу закона.

За свој рад органи за спровођење локалних избора одговарају органу који их је образовао.

Рад органа за спровођење локалних избора је јаван.

Раду органа за спровођење локалних избора не може да присуствује кандидат за одборника.

Услове за рад органа за спровођење локалних избора обезбеђује општинска, односно градска управа.

Сви државни и други органи и организације дужни су да пружају помоћ органима за спровођење локалних избора и да им достављају податке који су им потребни за рад.

Члан и заменик члана у органу за спровођење локалних избора

Члан 11.

Орган за спровођење локалних избора чине председник и други чланови органа за спровођење локалних избора и њихови заменици.

Исто лице може више пута да буде именовано у орган за спровођење избора.

Заменик члана органа за спровођење локалних избора има иста права и дужности као и члан којег замењује.

Заменик члана органа за спровођење локалних избора има право гласа само када је одсутан члан којег замењује.

Орган за спровођење локалних избора може да овласти свог члана, односно заменика члана да у име тог органа за спровођење избора обавља поједине радње које су у вези са организацијом, припремом и спровођењем избора, односно гласања.

Орган за спровођење локалних избора у сталном и проширеном саставу

Члан 12.

Орган за спровођење локалних избора ради у сталном и проширеном саставу.

Подносилац проглашене изборне листе има право да предложи члана и заменика члана органа за спровођење локалних избора у проширеном саставу.

Ако подносилац проглашене изборне листе не предложи члана, односно заменика члана органа за спровођење локалних избора у проширеном саставу у року који је прописан законом, орган наставља да ради и пуноважно одлучује без представника тог подносиоца изборне листе.

Члан, односно заменик члана органа за спровођење локалних избора у проширеном саставу има иста права и дужности као и члан, односно заменик члана у сталном саставу.

Општа правила о предлагању чланова и заменика чланова у органе за спровођење локалних избора

Члан 13.

Када овлашћени предлагачи предлагају чланове и заменике чланова у органе за спровођење локалних избора, треба да воде рачуна о уравнотеженој заступљености полова и потреби да се особе са инвалидитетом укључе у спровођење изборног поступка.

Предлог за именовање члана и заменика члана органа за спровођење локалних избора садржи име и презиме, јединствени матични број грађана (у даљем тексту: ЈМБГ), место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште предложеног члана, односно заменика члана и означавање одборничке групе у скупштини јединице локалне самоуправе (у даљем тексту: одборничка група) или другог овлашћеног предлагача.

Одлучивање органа за спровођење локалних избора

Члан 14.

Орган за спровођење локалних избора одлучује већином од укупног броја гласова чланова у сталном, односно проширеном саставу.

Услов за чланство у органу за спровођење локалних избора

Члан 15.

За члана и заменика члана органа за спровођење локалних избора може бити именовано само оно лице које има изборно право и пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе и које није одборник, нити кандидат за одборника.

Престанак функције у органу за спровођење локалних избора

Члан 16.

Члану и заменику члана органа за спровођење локалних избора функција престаје по сили закона, а орган надлежан за његово именовање по службеној дужности утврђује престанак његове функције:

- 1) ако умре;
- 2) ако изгуби изборно право;
- 3) ако му престане пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе;
- 4) када се прогласи изборна листа на којој је кандидат за одборника;
- 5) ако подносилац изборне листе који га је предложио повуче изборну листу;
- 6) ако се поништи решење о проглашењу изборне листе чији подносилац га је предложио;
- 7) ако је правноснажном судском одлуком осуђен на казну затвора у трајању од најмање шест месеци;
- 8) ако изгуби радну способност;
- 9) у другим случајевима предвиђеним законом.

Члана, односно заменика члана органа за спровођење локалних избора разрешава орган надлежан за његово именовање:

- 1) ако поднесе оставку у писменој форми;

2) ако се накнадно утврди да не испуњава посебан услов за именовање;

3) у другим случајевима предвиђеним овим законом.

Када одлука о расписивању избора ступи на снагу, тада је изборна комисија надлежна да разреши члана и заменика члана изборне комисије у сталном саставу, да утврди да му је функција престала по сили закона, као и да на предлог овлашћеног предлагача именује новог члана уместо оног који је разрешен, односно којем је функција престала по сили закона.

Одлука органа за спровођење локалних избора не може се оспоравати на основу тога што није одлучивао у прописаном саставу ако није било благовремено поднето прописано правно средство којим је оспорен његов састав.

Посебан случај престанка функције

Члан 17.

Исто лице не може бити члан двају органа за спровођење локалних избора.

Ако је једно лице именовано у више органа за спровођење локалних избора, по сили закона му престаје функција у оном органу у који је касније именовано.

2. Изборна комисија

Изборна комисија у сталном саставу

Члан 18.

Изборну комисију у сталном саставу чине:

1) председник, шест чланова, заменик председника и шест заменика чланова у јединици локалне самоуправе која има највише 50.000 уписаних бирача;

2) председник, осам чланова, заменик председника и осам заменика чланова у јединици локалне самоуправе која има највише 100.000 уписаних бирача;

3) председник, десет чланова, заменик председника и десет заменика чланова у јединици локалне самоуправе која има највише 500.000 уписаних бирача;

4) председник, 12 чланова, заменик председника и 12 заменика чланова у јединици локалне самоуправе која има више од 500.000 уписаних бирача.

Председника, чланове, заменика председника и заменике чланова изборне комисије именује скупштина.

Одлука о именовању чланова и заменика чланова изборне комисије објављује се на веб-презентацији Републичке изборне комисије (у даљем тексту: веб-презентација).

Мандат сталног састава изборне комисије престаје када нов сазив скупштине именује нов стални састав изборне комисије.

Нов сазив скупштине дужан је да именује нов стални састав изборне комисије у року од шест месеци од дана конституисања скупштине.

**Посебан услов за именовање председника и заменика
председника изборне комисије**

Члан 19.

За председника и заменика председника изборне комисије може да буде именовано само оно лице које има високо образовање у области правних наука.

**Овлашћени предлагач за именовање чланова и заменика
чланова изборне комисије у сталном саставу**

Члан 20.

Чланови и заменици чланова изборне комисије у сталном саставу именују се на предлог одборничких група сразмерно њиховој заступљености у укупном броју одборника који припадају одборничким групама.

Ниједна одборничка група не може да предложи више од половине чланова изборне комисије у сталном саставу.

Одборничка група која има више од половине од укупног броја одборника предлаже председника, заменика председника, чланове чији број заједно са председником није већи од половине броја чланова изборне комисије и заменике чланова чији број заједно са замеником председника није већи од половине броја заменика чланова изборне комисије, док остале чланове и заменике чланова у изборној комисији предлажу остале одборничке групе сразмерно њиховој заступљености у укупном броју одборника који припадају одборничким групама.

Одборничком групом у смислу предлагања чланова и заменика чланова изборне комисије у сталном саставу сматра се и одборник појединац или група одборника која броји мање од оног броја одборника који је потребан за образовање одборничке групе:

- 1) ако су сви ти одборници изабрани са исте изборне листе;
- 2) ако изборна листа на којој су изабрани није освојила онолико мандата колико је потребно за образовање одборничке групе;
- 3) ако нико од њих није приступио некој одборничкој групи;
- 4) ако су сви ти одборници потписали предлог за именовање члана, односно заменика члана изборне комисије у сталном саставу.

Ако у скупштини постоји само једна одборничка група, она предлаже: председника, заменика председника, чланове чији број заједно са председником није већи од половине броја чланова изборне комисије и заменике чланова чији број заједно са замеником председника није већи од половине броја заменика чланова изборне комисије, док преостале чланове и заменике чланова у изборној комисији предлаже начелник општинске, односно градске управе из реда запослених у општинској, односно градској управи који имају искуства у спровођењу избора.

Ако у скупштини постоје две одборничке групе, већа одборничка група предлаже председника, заменика председника, чланове чији број заједно са председником није већи од половине броја чланова изборне комисије и заменике чланова чији број заједно са замеником председника није већи од половине броја заменика чланова изборне комисије, начелник општинске, односно градске управе предлаже једног члана и заменика члана из реда запослених у општинској, односно градској управи који имају искуства у

спровођењу избора, док преостале чланове и заменике чланова у изборној комисији предлаже мања одборничка група.

Жалба против одлуке о именовану чланова и заменика чланова изборне комисије у сталном саставу

Члан 21.

Против одлуке о именовану чланова и заменика чланова изборне комисије у сталном саставу сваки подносилац изборне листе која је освојила мандате у постојећем сазиву скупштине може поднети жалбу вишем суду на чијем се подручју налази седиште скупштине у року од седам дана од њеног објављивања на веб-презентацији.

Жалба се подноси преко скупштине, која је дужна да у року од 24 часа од пријема жалбе достави вишем суду жалбу и све списе тог предмета.

Виши суд доноси одлуку по жалби у року од седам дана од пријема жалбе са списима.

Одлука донета у поступку по жалби је правноснажна и против ње се не могу поднети ванредна правна средства предвиђена законом којим се уређује управни спор.

Учесници у раду изборне комисије без права одлучивања

Члан 22.

Учесници у раду изборне комисије без права одлучивања су секретар изборне комисије и заменик секретара изборне комисије.

Секретара и заменика секретара изборне комисије именује скупштина на предлог председника скупштине.

За секретара и заменика секретара изборне комисије могу да буду именовани секретар скупштине, заменик секретара скупштине, начелник општинске, односно градске управе, заменик начелника општинске, односно градске управе или лице из реда запослених у општинској, односно градској управи које има високо образовање у области правних наука.

Одредбе овог закона којим се уређује престанак функције у органу за спровођење избора сходно се примењују и на секретара и заменика секретара изборне комисије.

Изборна комисија у проширеном саставу

Члан 23.

Члана и заменика члана изборне комисије у проширеном саставу именује изборна комисија на предлог подносиоца проглашене изборне листе који мора бити достављен најкасније седам дана пре дана гласања.

Изборна комисија дужна је донесе решење о предлогу за именовање члана и заменика члана изборне комисије у проширеном саставу у року од 24 часа од пријема предлога.

Решење о именовану члана и заменика члана изборне комисије у проширеном саставу примењује се од наредног дана од дана када је донето.

Члан, односно заменик члана изборне комисије у проширеном саставу који је разрешен, односно којем је функција престала по сили закона може се променити на захтев подносиоца проглашене изборне листе на чији предлог је именован само док изборна комисија ради у проширеном саставу.

Изборна комисија ради у проширеном саставу док укупан извештај о резултатима локалних избора не постане коначан.

Приговор против решења о предлогу за именовање члана и заменика члана изборне комисије у проширеном саставу

Члан 24.

Против решења којим је одбијен или одбачен предлог за именовање члана и заменика члана изборне комисије у проширеном саставу подносилац предлога може поднети приговор изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Против решења о именовању члана и заменика члана изборне комисије у проширеном саставу подносилац проглашене изборне листе, регистрована политичка странка и бирач могу поднети приговор изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Надлежност изборне комисије

Члан 25.

Изборна комисија:

- 1) стара се о законитом спровођењу локалних избора;
- 2) организује техничку припрему за локалне изборе;
- 3) објављује роковник за вршење изборних радњи;
- 4) прописује обрасце за спровођење изборних радњи;
- 5) именује, разрешава и констатује престанак функције члана и заменика члана органа за спровођење избора;
- 6) доноси решење којим проглашава, одбацује или одбија да прогласи изборну листу, као и закључак којим налаже подносиоцу изборне листе да отклони недостатке изборне листе;
- 7) доноси решење којим констатује да је повучена проглашена изборна листа;
- 8) доноси решење којим констатује да место кандидата за одборника на изборној листи остаје празно;
- 9) одређује бирачка места;
- 10) обезбеђује изборни материјал за спровођење локалних избора;
- 11) утврђује облик, изглед и боју гласачких листића и контролног листа за проверу исправности гласачке кутије;
- 12) утврђује број гласачких листића који се штампа, као и број резервних гласачких листића;
- 13) одобрава штампање гласачких листића и врши надзор над њиховим штампањем;
- 14) уређује начин примопредаје изборног материјала пре и после гласања;
- 15) даје информације бирачима о томе да ли је у изводу из бирачког списка евидентирано да су гласали на изборима;
- 16) доставља податке органима надлежним за прикупљање и обраду статистичких података;

17) одлучује о приговорима, у складу са овим законом;

18) утврђује на седници прелиминарне резултате локалних избора за сва бирачка места која су обрађена у року од 24 часа од затварања бирачких места;

19) утврђује резултате избора, доноси и објављује укупан извештај о резултатима избора;

20) подноси скупштини извештај о спроведеним изборима;

21) обавља и друге послове предвиђене овим законом.

Обрасце који су потребни за подношење изборне листе изборна комисија прописује у року од три дана од дана када је одлука о расписивању избора ступила на снагу.

Изборна комисија доноси свој пословник и објављује га на веб-презентацији.

У свом раду изборна комисија сходно примењује упутства и друге акте Републичке изборне комисије који се односе на избор народних посланика.

Објављивање одлука изборне комисије

Члан 26.

Одлуке изборне комисије објављују се на веб-презентацији без одлагања, а најкасније у року од 24 часа од завршетка седнице на којој су одлуке донете и на начин који прописује Републичка изборна комисија.

На веб-презентацији мора бити назначен датум и време објављивања одлуке.

Када донесе и објави одлуку по захтеву, изборна комисија је дужна да подносиоца захтева телефоном или електронском поштом обавести о томе да је одлука по његовом захтеву донета и објављена на веб-презентацији.

Ако је одлука изборне комисије донета по захтеву, подносилац захтева може тражити да му се писмени отправак те одлуке уручи у седишту изборне комисије или пошаље поштом.

Време када је подносилац захтева обавештен телефоном или електронском поштом да је донета и објављена одлука по његовом захтеву, односно време када му је уручен писмени отправак одлуке у седишту изборне комисије или послат поштом не утиче на рачунање рока у којем може да поднесе правна средства против те одлуке.

3. Бирачки одбор

Именовање и трајање функције члана и заменика члана бирачког одбора

Члан 27.

Чланови и заменици чланова бирачког одбора морају бити именовани најкасније десет дана пре дана гласања.

Предлог за именовање чланова и заменика чланова бирачких одбора подноси се најкасније 15 дана пре дана гласања.

Функција члана и заменика члана бирачког одбора почиње од дана објављивања решења о њиховом именовању, а престаје када се преда изборни материјал после гласања и изврши контрола записника о раду бирачког одбора, као и у другим случајевима који су предвиђени законом.

Бирачки одбор у сталном саставу

Члан 28.

Бирачки одбор у сталном саставу чине председник, два члана, заменик председника и два заменика члана које именује изборна комисија на предлог одборничких група.

Поступак предлагања члана и заменика члана бирачког одбора у сталном саставу прописује изборна комисија.

Када предлаже кандидата за председника и заменика председника бирачког одбора, одборничка група, по могућности, даје предност лицу које је прошло обуку за рад у бирачком одбору и има искуство у спровођењу избора.

Мерила за именовање бирачког одбора у сталном саставу

Члан 29.

Број председника, заменика председника, чланова и заменика чланова свих бирачких одбора у сталном саставу који припада одборничкој групи мора да буде сразмеран њеној заступљености у скупштини на дан када је одлука о расписивању локалних избора ступила на снагу.

Одборничка група која на дан када је одлука о расписивању локалних избора ступила на снагу има више од половине од укупног броја одборника предлаже у једној половини бирачких одбора председника и два заменика члана, а у другој половини бирачких одбора предлаже заменика председника, једног члана и заменика другог члана, док се преостала места у бирачким одборима расподељују осталим одборничким групама сразмерно њиховој заступљености у скупштини на дан када је одлука о расписивању локалних избора ступила на снагу.

Ниједна одборничка група не може на једном бирачком месту да предложи и председника и заменика председника бирачког одбора.

На основу законом прописаних мерила, изборна комисија благовремено прописује и објављује на веб-презентацији распоред места по којем одборничке групе предлажу чланове и заменике чланова бирачких одбора у сталном саставу.

Одборничком групом у смислу предлагања члана бирачког одбора у сталном саставу сматра се одборник појединац или група одборника која броји мање од оног броја одборника који је потребан за образовање одборничке групе:

- 1) ако су сви ти одборници изабрани са исте изборне листе;
- 2) ако изборна листа на којој су изабрани није освојила онолико мандата колико је потребно за образовање одборничке групе;
- 3) ако нико од њих није приступио некој одборничкој групи;
- 4) ако су сви ти одборници потписали предлог за именовање члана, односно заменика члана бирачког одбора у сталном саставу.

Предлог за именовање члана и заменика члана бирачког одбора у сталном саставу

Члан 30.

Предлог за именовање члана и заменика члана бирачког одбора у сталном саставу одборничка група доставља изборној комисији на прописаном обрасцу.

Ако одборничка група не достави благовремено предлог за именовање члана, односно заменика члана у бирачки одбор у сталном саставу, изборна комисија у бирачки одбор у сталном саставу именује лице које предложи начелник општинске, односно градске управе.

Када предлаже члана, односно заменика члана у бирачки одбор у сталном саставу, начелник општинске, односно градске управе, по могућности, даје предност лицу које је прошло обуку за рад у бирачком одбору и има искуство у спровођењу избора.

Бирачки одбор у проширеном саставу

Члан 31.

Члана и заменика члана бирачког одбора у проширеном саставу именује изборна комисија на предлог подносиоца проглашене изборне листе.

Предлог за именовање члана и заменика члана бирачког одбора у проширеном саставу подносилац проглашене изборне листе доставља на обрасцу који прописује изборна комисија.

Поступак предлагања члана и заменика члана бирачког одбора у проширеном саставу ближе прописује изборна комисија.

Приговор против решења о именовању члана и заменика члана бирачког одбора

Члан 32.

Против решења којим је одбијен или одбачен предлог за именовање члана, односно заменика члана бирачког одбора подносилац предлога може поднети приговор изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Против решења о именовању члана, односно заменика члана бирачког одбора у сталном саставу подносилац проглашене изборне листе, одборничка група и бирач могу поднети приговор изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Против решења о именовању члана, односно заменика члана бирачког одбора у проширеном саставу подносилац проглашене изборне листе и бирач могу поднети приговор изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Промена члана бирачког одбора

Члан 33.

Члан, односно заменик члана бирачког одбора у сталном саставу може се променити на захтев овлашћеног предлагача најкасније три дана пре дана гласања.

Изузетно, председник и заменик председника бирачког одбора могу се променити најкасније до отварања бирачког места ради гласања ако умру, разболе се или изгубе изборно право.

Решење о промени члана, односно заменика члана бирачког одбора доноси изборна комисија, односно члан изборне комисије кога она за то овласти.

III. ТОК ИЗБОРНОГ ПОСТУПКА

1. Расписивање локалних избора

Надлежност за расписивање локалних избора

Члан 34.

Локалне изборе расписује председник Народне скупштине.

Одлука о расписивању локалних избора ступа на снагу оног дана када је објављена у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Рокови за расписивање локалних избора и гласање

Члан 35.

Одлука о расписивању локалних избора доноси се најраније 120 дана, а најкасније 45 дана пре истека мандата одборника.

Од дана расписивања локалних избора до дана гласања не може проћи мање од 45 ни више од 60 дана.

Садржина одлуке о расписивању избора

Члан 36.

Одлуком о расписивању избора одређује се дан гласања.

Као дан гласања одређује се нерадни дан.

2. Подношење изборне листе

Подносилац изборне листе

Члан 37.

Изборну листу може поднети политичка странка уписана у Регистар политичких странака (у даљем тексту: политичка странка), коалиција политичких странака (у даљем тексту: коалиција) и група грађана.

Изборну листу не може поднети коалиција коју чини политичка странка и група грађана.

Посебно правило за групу грађана као подносиоца изборне листе на локалним изборима

Члан 38.

Бирачи који образују групу грађана ради подношења изборне листе за учешће на локалним изборима не морају имати пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе у којој се спроводе избори.

Посебно правило за носиоца листе на локалним изборима

Члан 39.

Носилац листе на локалним изборима може, али не мора истовремено бити и кандидат за одборника на тој изборној листи.

Носилац листе на локалним изборима не мора имати пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе на којој се спроводе избори.

Рок за подношење изборне листе и њена садржина

Члан 40.

Изборна листа подноси се непосредно изборној комисији у писменом и електронском облику на прописаном обрасцу, а најкасније 20 дана пре дана гласања.

Изборна листа садржи назив подносиоца изборне листе, назив изборне листе, редни број кандидата за одборника, као и име, презиме, ЈМБГ, занимање, место и адресу пребивалишта за сваког кандидата за одборника, име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона, адресу за пријем електронске поште и потпис лица које подноси изборну листу.

Ако изборну листу подноси коалиција, у изборној листи се за сваког кандидата за одборника наводи пун или скраћени назив политичке странке која га је кандидовала.

Након проглашења изборне листе, подносилац изборне листе не може да мења распоред кандидата на изборној листи.

Заступљеност полова на изборној листи

Члан 41.

На изборној листи мора бити најмање 40% припадника мање заступљеног пола, тако да међу сваких пет кандидата по редоследу на листи (првих пет места, других пет места и тако до краја) морају бити три припадника једног и два припадника другог пола.

Документација која се доставља уз изборну листу

Члан 42.

Приликом подношења изборне листе изборној комисији обавезно се доставља и следећа документација:

1) писмена сагласност сваког кандидата за одборника да прихвата кандидатуру, на обрасцу који прописује изборна комисија, а која садржи његово име, презиме, ЈМБГ, занимање, место и адресу пребивалишта;

2) исправа о очитаној личној карти са микроконтролером (чипом), односно фотокопија личне карте без микроконтролера за сваког кандидата за одборника;

3) законом предвиђен број писмених изјава бирача да подржавају изборну листу на обрасцу који прописује изборна комисија које су оверене пре истека рока за подношење изборне листе и које садрже име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта за сваког бирача;

4) списак бирача који су потписали поднете изјаве да подржавају изборну листу у електронском облику на обрасцу који прописује изборна комисија, а који садржи презиме и име бирача, његов ЈМБГ и податке о оверитељу који је оверио потпис на изјави;

5) писмена сагласност носиоца листе да се у називу изборне листе употреби његово лично име, која садржи његово име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта ако изборна листа у свом називу садржи његово лично име и ако он није потписао други документ који се предаје уз изборну листу, а чије се потписивање сматра давањем сагласности да се његово лично име употреби у називу изборне листе;

6) писмена сагласност правног лица да се у називу изборне листе употреби његов назив, која садржи назив и седиште правног лица које ту сагласност даје;

7) овлашћење да се у име политичке странке поднесе изборна листа ако је не подноси заступник уписан у Регистар политичких странака, које се даје у писменом облику, а које садржи име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта овлашћеног лица;

8) коалициони споразум ако изборну листу подноси коалиција;

9) овлашћење да се у име политичке странке закључи коалициони споразум ако га није закључио заступник уписан у Регистар политичких странака, које се даје у писменом облику, а које садржи име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта овлашћеног лица;

10) споразум о образовању групе грађана ако изборну листу подноси група грађана;

11) писмена сагласност да се у називу коалиције, односно групе грађана употреби лично име физичког лица или назив правног лица, која садржи име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта физичког лица, односно назив и седиште правног лица које ту сагласност даје ако коалиција, односно група грађана у свом називу садржи лично име тог лица, односно назив тог правног лица и ако то физичко лице није потписало неки документ који се предаје уз изборну листу, а чије се потписивање сматра давањем сагласности да се његово лично име употреби у називу коалиције, односно групе грађана.

Број потписа потребан за проглашење изборне листе

Члан 43.

За проглашење изборне листе потребно је да је својим потписима подржи:

1) 200 бирача у јединици локалне самоуправе која на дан расписивања избора има највише 20.000 уписаних бирача;

2) 300 бирача у јединици локалне самоуправе која на дан расписивања избора има највише 30.000 уписаних бирача;

3) 500 бирача у јединици локалне самоуправе која на дан расписивања избора има највише 50.000 уписаних бирача;

4) 600 бирача у јединици локалне самоуправе која на дан расписивања избора има највише 70.000 уписаних бирача;

5) 800 бирача у јединици локалне самоуправе која на дан расписивања избора има највише 100.000 уписаних бирача;

6) 1.000 бирача у јединици локалне самоуправе која на дан расписивања избора има највише 500.000 уписаних бирача;

7) 3.000 бирача у јединици локалне самоуправе која на дан расписивања избора има више од 500.000 уписаних бирача.

Бирач може потписом подржати више изборних листа.

Збирна изборна листа

Члан 44.

Изборна комисија доноси одлуку којом утврђује збирну изборну листу и објављује је на веб-презентацији најкасније 15 дана пре дана гласања.

Збирна изборна листа садржи све изборне листе са личним именима свих кандидата за одборнике и подацима о години њиховог рођења и занимању.

Редослед изборних листа на збирној изборној листи утврђује се према редоследу којим су проглашене.

У јединици локалне самоуправе у којој је на дан расписивања избора у службеној употреби језик националне мањине, поред збирне изборне листе која се штампа на српском језику ћириличким писмом, израђује се и збирна изборна листа на језику и писму националне мањине истим обликом и величином слова.

Збирна изборна листа мора бити видно истакнута на бирачком месту за време гласања.

IV. ГЛАСАЊЕ И УТВРЂИВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ИЗБОРА

Гласачки листић

Члан 45.

Гласачки листић садржи:

- 1) назив избора и датум гласања;
- 2) редни број који се ставља испред назива изборне листе;
- 3) називе изборних листа према редоследу утврђеном на збирној изборној листи, са именом и презименом првог кандидата са изборне листе;
- 4) напомену да се гласа само за једну изборну листу и то тако што се заокружи редни број испред назива те листе;
- 5) напомену да је гласање тајно, да се обавља иза паравана за гласање и да након што попуни гласачки листић, бирач треба да га пресавије тако да се не види како је попуњен и да га тако пресавијеног убаци у гласачку кутију;
- 6) отисак печата изборне комисије.

Број примерака записника о раду бирачког одбора

Члан 46.

Записник о раду бирачког одбора израђује се на прописаном обрасцу који се попуњава у шест примерака.

Први примерак записника о раду бирачког одбора доставља се изборној комисији, други се истиче на бирачком месту на јавни увид, док се преостала четири примерка записника о раду бирачког одбора уручују представницима изборних листа које су освојиле највећи број гласова на бирачком месту.

Примопредаја изборног материјала након затварања бирачког места

Члан 47.

Пошто утврди резултате гласања, бирачки одбор без одлагања, а најкасније у року од 12 часова од затварања бирачког места доставља изборној комисији први примерак записника о раду бирачког одбора, извод из бирачког списка, запечаћене коверте у којима се налазе контролни лист, неупотребљени гласачки листићи, неважећи гласачки листићи и важећи гласачки листићи, као и други изборни материјал.

Изборни материјал предаје председник бирачког одбора или његов заменик.

Изборни материјал примају најмање два члана локалне изборне комисије који су именовани на предлог различитих предлагача.

Примопредаји изборног материјала могу да присуствују сви чланови бирачког одбора.

О чувању изборног материјала након завршетка локалних избора стара се општинска, односно градска управа.

Контрола записника о раду бирачког одбора

Члан 48.

Приликом примопредаје изборног материјала након завршетка гласања представници бирачког одбора и изборне комисије дужни су да изврше контролу записника о раду бирачког одбора, констатују евентуалне грешке у попуњавању записника и о томе сачине извештај.

Ако је приликом контроле записника о раду бирачког одбора вршен увид у изборни материјал, у извештај о контроли записника о раду бирачког одбора уноси се чињенично стање утврђено увидом у изборни материјал.

У извештају о контроли записника о раду бирачког одбора констатује се да ли постоје примедбе чланова бирачког одбора и посматрача рада бирачког одбора.

Изборна комисија све записнике о раду бирачког одбора објављује на веб- презентацији, а ако је исправљена грешка у попуњавању записника о раду бирачког одбора, објављује се и решење о исправљању записника о раду бирачког одбора.

Поступање са лаким грешкама

Члан 49.

Ако у записнику о раду бирачког одбора постоје очигледне омашке у попуњавању тог записника (лаке грешке), изборна комисија на основу извештаја о контроли записника о раду бирачког одбора доноси решење о исправљању записника о раду бирачког одбора.

Лаке грешке су:

- 1) ако у записнику о раду бирачког одбора није забележен или је погрешно забележен број бирача који су уписани у извод из бирачког списка;
- 2) ако у записнику о раду бирачког одбора није забележен број бирача који је изашао на изборе, а остали резултати су логичко-рачунски исправни;
- 3) ако је у записнику о раду бирачког одбора забележен број бирача који је изашао на изборе већи од броја уписаних бирача у извод из бирачког списка, а остали резултати су логичко-рачунски исправни;
- 4) ако у записнику о раду бирачког одбора није забележен укупан број гласачких листића у гласачкој кутији, а остали резултати су логичко-рачунски исправни;
- 5) ако у записнику о раду бирачког одбора није забележен број важећих гласачких листића, а збир броја неважећих гласачких листића и броја гласова које је појединачно добила свака изборна листа једнак је броју гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији.

Поступање са тешким грешкама

Члан 50.

Ако у записнику о раду бирачког одбора постоје грубе логичко-рачунске грешке (тешке грешке), представници бирачког одбора и изборне комисије дужни су да приликом контроле записника о раду бирачког одбора изврше и увид у изборни материјал.

Изборна комисија на основу извештаја о контроли записника о раду бирачког одбора доноси решење о исправљању записника о раду бирачког одбора, решење којим констатује да се на одређеном бирачком месту не могу утврдити резултати гласања или решење којим поништава гласање на бирачком месту по службеној дужности.

Тешке грешке су нарочито:

1) ако је у записнику о раду бирачког одбора број гласачких листића у гласачкој кутији већи од броја бирача који су изашли на изборе;

2) ако у записнику о раду бирачког одбора збир броја гласова које је појединачно добила свака изборна листа није једнак броју важећих гласачких листића, а збир броја неважећих гласачких листића и броја важећих гласачких листића једнак је броју гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији;

3) ако је у записнику о раду бирачког одбора збир броја неважећих гласачких листића и бројева гласова које је појединачно добила свака изборна листа већи од броја бирача који су уписани у извод из бирачког списка;

4) ако број важећих гласачких листића који је забележен у записнику о раду бирачког одбора није једнак збиру броја гласова које је појединачно добила свака изборна листа, а збир броја неважећих гласачких листића и броја гласова које је појединачно добила свака изборна листа једнак је броју гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији;

5) ако у записнику о раду бирачког одбора није забележен број неважећих гласачких листића, а збир броја гласова које је појединачно добила свака изборна листа једнак је или мањи од броја гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији;

6) ако број неважећих гласачких листића који је забележен у записнику о раду бирачког одбора није једнак разлици броја гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији и броја важећих гласачких листића, а збир броја гласова које је појединачно добила свака изборна листа једнак је или мањи од броја гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији.

Контрола записника о раду бирачког одбора коју врше чланови и заменици чланова изборне комисије

Члан 51.

Члан и заменик члана изборне комисије има право да у року од 48 часова од завршетка гласања изврши увид у изборни материјал са сваког бирачког места и да провери да ли је гласао бирач који му достави своју адресу, ЈМБГ и писмену сагласност за ту проверу.

Захтев за контролу записника о раду бирачког одбора по узорку

Члан 52.

На захтев који се подноси у року од 48 часова од затварања бирачких места, изборна комисија одређује да се увидом у изборни материјал изврши контрола записника о раду бирачких одбора са највише 5% бирачких места.

Захтев за контролу записника о раду бирачког одбора по узорку могу поднети проглашена опозициона изборна листа (изборна листа чији подносилац нема одборнике у скупштини, односно изборна листа чији подносилац није део скупштинске већине) која је према прелиминарним резултатима избора освојила више од 2% гласова и свака проглашена опозициона мањинска изборна листа.

Ако је захтевана контрола записника о раду бирачких одбора по узорку за више од 5% бирачких места, контрола записника о раду бирачких одбора врши се на оним бирачким местима на којима је уписано највише бирача.

Против решења којим је одбијен или одбачен захтев за контролу записника о раду бирачког одбора по узорку подносилац захтева може поднети приговор изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Против решења којим је усвојен захтев за контролу записника о раду бирачког одбора по узорку подносилац проглашене изборне листе може поднети приговор изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Контрола записника о раду бирачког одбора по узорку

Члан 53.

О извршеној контроли записника о раду бирачких одбора изборна комисија сачињава извештај и објављује га на веб-презентацији.

Ако се на основу контроле записника о раду бирачких одбора у погледу броја гласова који је добила одређена изборна листа утврди да постоји укупно одступање између садржине изборног материјала и записника о раду бирачког одбора веће од 10% на свим контролисаним бирачким местима, врши се контрола записника о раду бирачког одбора са још 5% бирачких места.

Ако се након додатне контроле записника о раду бирачких одбора у погледу броја гласова који је добила одређена изборна листа утврди да постоји укупно одступање између садржине изборног материјала и записника о раду бирачког одбора веће од 10% на свим контролисаним бирачким местима, врши се контрола свих записника о раду бирачког одбора.

Контрола записника о раду бирачких одбора по узорку завршава се када изборна комисија усвоји извештај којим се констатује да на контролисаном узорку не постоји одступање између садржине изборног материјала и записника о раду бирачких одбора веће од 10%, односно извештај о резултатима контроле свих бирачких места.

Правне последице контроле записника о раду бирачког одбора

Члан 54.

Ако је приликом контроле записника о раду бирачког одбора коју врше чланови и заменици чланова изборне комисије, као и приликом контроле записника о раду бирачког одбора по узорку констатовано да се не слажу

садржина изборног материјала и записник о раду бирачког одбора, изборна комисија доноси решење о исправљању записника о раду бирачког одбора.

Ако је приликом контроле записника о раду бирачког одбора коју врше чланови и заменици чланова изборне комисије, као и приликом контроле записника о раду бирачког одбора по узорку констатовано да постоји неправилност која је разлог да се гласање на бирачком месту поништи по службеној дужности, изборна комисија доноси решење којим поништава гласање на бирачком месту.

Ако постоји основана сумња да је велико неслагање између садржине изборног материјала и записника о раду бирачког одбора последица свесне и намерне активности која је усмерена на то да се утврди неистинит резултат локалних избора, изборна комисија је дужна да против чланова бирачког одбора поднесе кривичну пријаву надлежном јавном тужилаштву.

Немогућност да се утврде резултати гласања на бирачком месту

Члан 55.

Изборна комисија по службеној дужности доноси решење којим констатује да се на одређеном бирачком месту не могу утврдити резултати гласања:

- 1) ако гласање на том бирачком месту није одржано или ако је прекинуто, а није настављено;
- 2) ако не добије записник о раду бирачког одбора;
- 3) ако достављени записник о раду бирачког одбора нису потписала најмање три члана бирачког одбора;
- 4) ако постоје грубе логичко-рачунске грешке у попуњавању записника о раду бирачког одбора које се нису могле отклонити ни након увида у целокупни изборни материјал са бирачког места.

Решење којим се констатује да се на бирачком месту не могу утврдити резултати гласања објављује се на веб-презентацији.

Против решења којим се по службеној дужности констатује да се на бирачком месту не могу утврдити резултати гласања подносилац проглашене изборне листе и бирач који је уписан у извод из бирачког списка на том бирачком месту могу поднети приговор изборној комисији у року од 72 часа од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Поништавање гласања на бирачком месту по службеној дужности

Члан 56.

Изборна комисија по службеној дужности доноси решење којим поништава гласање на бирачком месту ако утврди:

- 1) да је број гласачких листића у гласачкој кутији већи од броја бирача који су изашли на изборе;
- 2) да је бирачки одбор омогућио да гласа лице које није уписано у извод из бирачког списка;
- 3) да у гласачкој кутији нема контролног листа, односно да контролни лист није попуњен или да га није потписао први бирач и бар један члан бирачког одбора;

4) да је збир броја неупотребљених гласачких листића и броја гласачких листића у гласачкој кутији већи од броја гласачких листића које је примио бирачки одбор.

Решење којим се по службеној дужности поништава гласање на бирачком месту објављује се на веб-презентацији.

Против решења којим се по службеној дужности поништава гласање на бирачком месту подносилац проглашене изборне листе и бирач који је уписан у извод из бирачког списка на том бирачком месту могу поднети приговор изборној комисији у року од 72 часа од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Приговор на гласање на бирачком месту

Члан 57.

Подносилац проглашене изборне листе има право да у року од 72 часа од затварања бирачког места поднесе приговор на гласање на бирачком месту због неправилности током спровођења гласања.

Бирач може у року од 72 часа од затварања бирачког места поднети приговор на гласање на бирачком месту на којем је уписан у извод из бирачког списка ако га је бирачки одбор неосновано спречио да гласа или ако му је на бирачком месту повређено право на слободно и тајно гласање.

О приговору на гласање на бирачком месту одлучује изборна комисија, која је дужна да у року од 72 часа од пријема приговора донесе решење по том приговору и објави га на веб-презентацији.

Понављање гласања

Члан 58.

Гласање на бирачком месту се понавља ако је констатовано да се на том бирачком месту не могу утврдити резултати гласања или ако је гласање на том бирачком месту поништено.

Решење о спровођењу поновног гласања на бирачком месту изборна комисија доноси у року од три дана од дана када је на веб-презентацији објављено решење којим је констатовано да се на том бирачком месту не могу утврдити резултати гласања, односно решење којим је гласање на том бирачком месту поништено.

Ако је против решења којим је констатовано да се на бирачком месту не могу утврдити резултати гласања, односно решења којим је гласање на бирачком месту поништено поднето правно средство, рок за доношење решења о спровођењу поновног гласања на том бирачком месту рачуна се од дана када је изборној комисији достављена одлука по правном средству.

Поновно гласање спроводи се у року од десет дана од дана доношења решења о спровођењу поновног гласања.

Укупан извештај о резултатима локалних избора

Члан 59.

Изборна комисија у року од 96 часова од затварања бирачких места доноси и објављује за сва бирачка места укупан извештај о резултатима локалних избора који садржи: број бирача уписаних у бирачки списак, број бирача који је изашао на изборе, број бирача који су гласали, број неважећих гласачких листића, број важећих гласачких листића, број гласова који је добила свака изборна листа и број мандата који је добила свака изборна листа.

Број бирача који су гласали утврђује се на основу броја гласачких листића који се налазе у гласачким кутијама.

Ако је поднето правно средство због неправилности током спровођења гласања на бирачком месту и ако је поднето правно средство против решења којим се констатује да се на бирачком месту не могу утврдити резултати гласања, односно решења којим се поништава гласање на бирачком месту, рок за доношење и објављивање укупног извештаја о резултатима локалних избора рачуна се од дана када су изборној комисији достављене одлуке о свим поднетим правним средствима.

Ако се на појединим бирачким местима спроводи поновно гласање, рок за доношење и објављивање укупног извештаја о резултатима локалних избора рачуна се од затварања бирачког места на којем је најкасније поновљено гласање односно од дана када су локалној изборној комисији достављене одлуке о свим евентуално поднетим правним средствима у вези са поновним гласањем.

Ако је поднет захтев да се изврши контрола записника о раду бирачког одбора по узорку, рок за доношење и објављивање укупног извештаја о резултатима локалних избора рачуна се од завршетка контроле записника о раду бирачког одбора.

Против укупног извештаја о резултатима локалних избора подносилац проглашене изборне листе и бирач могу поднети приговор изборној комисији у року од 72 часа од објављивања укупног извештаја на веб-презентацији.

Објављивање укупног извештаја о резултатима локалних избора

Члан 60.

Изборна комисија на веб-презентацији објављује укупан извештај о резултатима локалних избора и резултате гласања за свако бирачко место.

Укупан извештај о резултатима избора објављује се на начин на који се објављују прописи јединице локалне самоуправе.

Непосредно по завршетку избора, изборна комисија доставља министарству које је надлежно за локалну самоуправу укупан извештај о резултатима локалних избора.

V. РАСПОДЕЛА, ДОДЕЉИВАЊЕ И ПРЕСТАНАК МАНДАТА

Изборни цензус

Члан 61.

У расподели мандата могу учествовати само изборне листе које су добиле најмање 3% гласова од броја бирача који су гласали.

Ако ниједна изборна листа није добила 3% гласова од броја бирача који су гласали, онда све изборне листе које су добиле гласове могу учествовати у расподели мандата.

Систем највећег количника

Члан 62.

Мандати се расподељују тако што се укупан број гласова који је добила изборна листа која учествује у расподели мандата подели сваким бројем од један до броја одборника који има скупштина.

Добијени количници разврставају се по величини тако да изборној листи припада онолико мандата колико има својих количника међу највећим количницима свих изборних листа које учествују у расподели.

Број највећих количника је број одборника који има скупштина.

Ако две или више изборних листа добију количнике исте вредности на основу којих се расподељује мандат, предност има изборна листа која је добила већи број гласова.

Ако одређеној изборној листи припада више мандата него што има кандидата за одборнике, мандат који се не додели тој изборној листи додељује се изборној листи којој припада следећи највећи количник за који није додељен мандат.

Изборној листи која је прешла изборни цензус, а по систему највећег количника јој не припадне мандат додељује се један мандат на рачун изборне листе којој припада последњи количник на основу којег се добија мандат, а која није изборна листа националне мањине и која је добила више од једног мандата.

Додељивање мандата

Члан 63.

Изборна комисија у року од седам дана од дана објављивања укупног извештаја о резултатима локалних избора решењем додељује мандате кандидатима за одборнике по њиховом редоследу на изборној листи, почев од првог кандидата са изборне листе и издаје уверења о избору за одборника.

Потврђивање мандата

Члан 64.

Мандат одборника почиње да тече оног дана када је потврђен.

О потврђивању мандата одборника одлучује скупштина на конститутивној седници.

Сазивање конститутивне седнице скупштине

Члан 65.

Конститутивну седницу скупштине сазива председник скупштине из претходног сазива у року од десет дана од дана објављивања решења о додели мандата на веб-презентацији, тако да се та седница одржи најкасније 30 дана од дана објављивања решења о додели мандата на веб-презентацији.

Одлучивање на конститутивној седници

Члан 66.

Конститутивној седници скупштине председава најстарији кандидат за одборника којем је додељен мандат.

Ако најстарији кандидат за одборника којем је додељен мандат не може или неће да председава, конститутивној седници скупштине председава најстарији присутни кандидат за одборника којем је додељен мандат.

О потврђивању мандата одборника, на основу извештаја верификационог одбора, скупштина одлучује јавним гласањем.

У гласању могу учествовати кандидати за одборнике којима је додељен мандат и који имају уверење изборне комисије да су изабрани.

Против одлуке скупштине донете у вези са потврђивањем мандата одборника на конститутивној седници подносилац проглашене изборне листе која је освојила мандате може поднети жалбу вишем суду на чијем се подручју налази седиште скупштине у року од седам дана од дана доношења одлуке.

Жалба се подноси преко скупштине, која је дужна да у року од два дана од дана пријема жалбе достави вишем суду жалбу и све списе тог предмета.

Виши суд суд доноси одлуку по жалби у року од 30 дана од дана пријема жалбе са списима.

Одлука донета у поступку по жалби је правноснажна и против ње се не могу поднети ванредна правна средства предвиђена законом којим се уређује управни спор.

Престанак мандата

Члан 67.

Пре истека времена на које је изабран одборнику престаје мандат:

1) када скупштина на конститутивној седници потврди мандате одборника из наредног сазива;

2) ако умре;

3) ако је правноснажном судском одлуком потпуно лишен пословне способности, односно ако је правноснажном судском одлуком којом је делимично лишен пословне способности утврђено да је неспособан да врши изборно право;

4) ако је изгубио држављанство Републике Србије;

5) ако му престане пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе;

6) ако је правноснажном судском одлуком осуђен на казну затвора у трајању од најмање шест месеци;

7) доношењем одлуке о распуштању скупштине;

8) ако је преузео функцију која је по Уставу и закону неспојива с функцијом одборника;

9) ако поднесе оставку.

Одборнику мандат престаје када наступи случај који представља разлог за престанак мандата.

Оставка одборника

Члан 68.

Оставка одборника подноси се у писменој форми, а потпис подносиоца мора бити оверен у складу са законом којим се уређује оверавање потписа.

Оставка се лично подноси скупштини у року од три дана од дана овере потписа подносиоца.

Оставка је пуноважна само ако је потпис одборника оверен након што му је потврђен мандат.

Одборник може поднети оставку и усмено на седници скупштине.

Оставка се не може опозвати.

Одборнику мандат престаје оног дана када поднесе оставку.

Констатовање да је одборнику престао мандат

Члан 69.

Скупштина доноси одлуку којом констатује да је одборнику престао мандат одмах након што прими обавештење о разлозима за престанак његовог мандата, на седници која је у току, односно на првој наредној седници.

Одлука којом се констатује да је одборнику престао мандат објављује се на веб-презентацији.

Жалба против одлуке о престанку мандата одборника

Члан 70.

Против одлуке скупштине којом се констатује да је одборнику престао мандат одборник којем је констатован престанак мандата може поднети жалбу вишем суду на чијем се подручју налази седиште скупштине у року од седам дана од дана доношења те одлуке.

Жалба се подноси преко скупштине, која је дужна да у року од два дана од дана пријема жалбе достави вишем суду жалбу и све списе тог предмета.

Виши суд суд доноси одлуку по жалби у року од 30 дана од дана пријема жалбе са списима.

Одлука донета у поступку по жалби је правноснажна и против ње се не могу поднети ванредна правна средства предвиђена законом којим се уређује управни спор.

Правно средство када скупштина не донесе одлуку да је одборнику престао мандат

Члан 71.

Ако скупштина одлуку којом констатује да је одборнику престао мандат не донесе у року који је предвиђен овим законом, подносилац изборне листе са које је тај одборник изабран или тај одборник могу захтевати да скупштина донесе одлуку којом констатује да је том одборнику престао мандат у року од три дана од дана када прими њихов захтев.

Ако скупштина ни по захтеву не донесе одлуку којом констатује да је одборнику престао мандат, подносилац захтева да се таква одлука донесе може поднети жалбу вишем суду на чијем се подручју налази седиште скупштине у року од седам дана од дана када је истекао рок за доношење те одлуке по захтеву.

Жалба се подноси преко скупштине, која је дужна да у року од два дана од дана пријема жалбе достави вишем суду жалбу и све списе тог предмета.

Виши суд суд доноси одлуку по жалби у року од 30 дана од дана пријема жалбе са списима.

Одлука донета у поступку по жалби је правноснажна и против ње се не могу поднети ванредна правна средства предвиђена законом којим се уређује управни спор.

Попуњавање упражњеног одборничког места

Члан 72.

Мандат који престане одборнику пре него што истекне време на које је изабран изборна комисија решењем додељује првом наредном кандидату са исте изборне листе којем није био додељен мандат одборника у року од два дана од дана када је констатовано да је престао мандат.

Ако на изборној листи нема кандидата којима није додељен мандат, упражњено одборничко место се попуњава тако што се мандат додељује првом кандидату с друге изборне листе која има следећи највећи количник за који није био додељен мандат одборника.

Мандат новог одборника почиње да тече од дана када му је скупштина потврдила мандат.

Мандат новог одборника може трајати најдуже до истека времена на које је изабран одборник коме је престао мандат.

Против одлуке скупштине донете у вези са потврђивањем мандата новог одборника подносилац проглашене изборне листе која је освојила мандате, одборник и кандидат за одборника на изборној листи са које је изабран нови одборник могу поднети жалбу вишем суду на чијем се подручју налази седиште скупштине у року од седам дана од дана доношења одлуке.

Жалба се подноси преко скупштине, која је дужна да у року од два дана од дана пријема жалбе достави вишем суду жалбу и све списе тог предмета.

Виши суд суд доноси одлуку по жалби у року од 30 дана од дана пријема жалбе са списима.

Одлука донета у поступку по жалби је правноснажна и против ње се не могу поднети ванредна правна средства предвиђена законом којим се уређује управни спор.

Попуњавање упражњеног одборничког места са коалиционе изборне листе

Члан 73.

Мандат који одборнику предложеном на коалиционој изборној листи престане пре истека времена на које је изабран додељује се првом следећем кандидату исте политичке странке на тој изборној листи којем није био додељен мандат одборника.

Ако на изборној листи нема кандидата исте политичке странке којем није додељен мандат, упражњено одборничко место се попуњава тако што се мандат додељује првом следећем кандидату са изборне листе којем није био додељен мандат ако коалиционим споразумом није предвиђено да се у таквом случају мандат додељује првом следећем кандидату одређене политичке странке којем није био додељен мандат одборника.

Поновно додељивање мандата одборнику

Члан 74.

Одборник којем је мандат престао пошто је изабран на функцију градоначелника, заменика градоначелника или члана градског већа, односно председника општине, заменика председника општине или члана општинског већа може по престанку те функције поднети захтев да му се поново додели мандат у истом сазиву скупштине ако постоји упражњено одборничко место које припада његовој изборној листи.

VI. ПОСЕБНА ПРАВИЛА ЗА ИЗБОРНЕ ЛИСТЕ НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА

Изборна листа националне мањине

Члан 75.

Изборном листом националне мањине у смислу овог закона сматра се она изборна листа за коју је изборна комисија утврдила да је основни циљ њеног подношења представљање и заступање интереса националне мањине, као и заштита и побољшање права припадника националне мањине, у складу са међународним правним стандардима.

Изборна комисија посебним решењем утврђује да изборна листа има положај изборне листе националне мањине у смислу овог закона истовремено када је проглашава, а на предлог подносиоца изборне листе који мора бити поднет заједно са изборном листом.

Изборна комисија може да затражи мишљење надлежног националног савета националне мањине о томе да ли одређена изборна листа може имати положај изборне листе националне мањине.

Подносилац изборне листе националне мањине може бити само политичка странка националне мањине или коалиција коју чине искључиво политичке странке националних мањина.

Изборна листа може имати положај изборне листе националне мањине у смислу одредаба овог закона којима се уређује број потписаних изјава бирача који подржавају изборну листу и начин расподеле мандата само ако према подацима последњег пописа становништва на територији јединице локалне самоуправе живе припадници националне мањине које та изборна листа представља и ако је проценат припадника те националне мањине у укупном броју становника на територији јединице локалне самоуправе мањи од 50%.

Забрана да се изигра закон

Члан 76.

Изборна комисија решењем одбија предлог да се одређеној изборној листи утврди да има положај изборне листе националне мањине ако је носилац листе или кандидат за одборника на изборној листи лице за које је општепознато да је члан друге политичке странке која није политичка странка националне мањине или ако се утврде друге околности које несумњиво указују на намеру да се изигра закон.

Положај изборне листе националне мањине приликом кандидовања

Члан 77.

Изборна комисија може прогласити изборну листу националне мањине ако подносилац изборне листе достави број потписаних и оверених изјава бирача да подржавају изборну листу који је двоструко мањи од броја који се тражи по општим правилима овог закона.

Положај изборне листе националне мањине приликом расподеле мандата

Члан 78.

Изборна листа националне мањине учествује у расподели мандата и онда када добије мање од 3% гласова од броја бирача који су гласали.

Када се расподељују мандати применом система највећег количника, количници изборних листа националних мањина које су освојиле мање од 3% гласова увећавају се за 35%.

VII. ЗАШТИТА ИЗБОРНОГ ПРАВА

Правна средства у спровођењу локалних избора

Члан 79.

Правна средства у спровођењу локалних избора су приговор и жалба.

Општа правила о праву на приговор

Члан 80.

Подносилац проглашене изборне листе има право да поднесе приговор против донете одлуке, предузете радње и због пропуштања да се донесе одлука, односно предузме радња у спровођењу локалних избора ако овим законом није прописано другачије.

Подносилац изборне листе, политичка странка, одборничка група, кандидат за одборника, бирач и лице чије је име у називу изборне листе или подносиоца изборне листе могу поднети приговор када је то прописано овим законом.

Садржина приговора

Члан 81.

Приговор мора да буде разумљив и да садржи све оно што је потребно да би по њему могло да се поступи, а нарочито:

- 1) означење да се приговор подноси изборној комисији;
- 2) име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште подносиоца приговора ако је подносилац приговора физичко лице;
- 3) назив и седиште подносиоца приговора и име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште лица које је овлашћено да заступа подносиоца приговора ако је подносилац приговора правно лице;
- 4) назив проглашене изборне листе, назив подносиоца проглашене изборне листе и име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште лица које је овлашћено да заступа подносиоца проглашене изборне листе ако приговор подноси подносилац проглашене изборне листе;
- 5) потпис подносиоца приговора;
- 6) предмет приговора, а нарочито тачан назив одлуке уз означење доносиоца, датума доношења и броја под којим је заведена одлука ако се приговором оспорава одлука, односно тачан опис радње уз назначење ко је и када ту радњу предузео ако се приговором оспорава радња у изборном поступку;
- 7) чињенице на којима се заснива приговор;
- 8) доказе.

Ако је приговор неразумљив или непотпун, изборна комисија доноси решење којим га одбацује.

Рок за подношење приговора

Члан 82.

Приговор се може поднети у року од 72 часа од објављивања одлуке, односно предузимања радње коју подносилац сматра неправилном, ако другачије није одређено овим законом.

Приговор због тога што није донета одлука, односно предузета радња у року који је прописан законом или подзаконским актом Републичке изборне комисије може се поднети у року од 72 часа од истека рока у којем је одлука требало да буде донета, односно у којем је радња требало да буде предузета, ако другачије није одређено овим законом.

Надлежност за одлучивање по приговору

Члан 83.

О приговору одлучује изборна комисија.

Изборна комисија је дужна да у року од 72 часа од пријема приговора донесе и објави решење о приговору.

Приговор и решење о приговору изборна комисија објављује на веб-презентацији.

Одлуке изборне комисије по приговору

Члан 84.

Ако изборна комисија усвоји приговор поништава одлуку донету у спровођењу избора, односно радњу предузету у спровођењу избора.

Када нађе да одлуку против које је поднет приговор треба поништити, изборна комисија може донети другу одлуку уместо поништене.

Жалба против решења изборне комисије којим је одлучено по приговору

Члан 85.

Против решења изборне комисије којим је одбачен или одбијен приговор подносилац приговора може поднети жалбу вишем суду на чијем се подручју налази седиште скупштине у року од 72 часа од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Жалба због тога што у прописаном року није донета одлука о приговору може се поднети у року од 72 часа од истека рока у којем је требало да буде донета одлука о приговору.

Против решења изборне комисије којим је усвојен приговор подносилац проглашене изборне листе, подносилац изборне листе, политичка странка, одборничка група, кандидат за одборника, бирач и лице чије је име у називу изборне листе или у називу подносиоца изборне листе могу поднети жалбу вишем суду у року од 72 часа од објављивања тог решења на веб-презентацији ако им је тиме што је усвојен приговор непосредно повређен правни интерес.

Поступање по жалби

Члан 86.

Изборна комисија дужна је да у року од 24 часа од пријема жалбе достави вишем суду жалбу и све списе тог предмета.

Виши суд доноси одлуку по жалби у року од 72 часа од пријема жалбе са списима.

Одлуку донету у поступку по жалби виши суд доставља подносиоцу жалбе преко изборне комисије.

Одлуке вишег суда по жалби

Члан 87.

Ако виши суд усвоји жалбу, он поништава одлуку донету у спровођењу избора, односно радњу предузету у спровођењу избора.

Када нађе да одлуку против које је поднета жалба треба поништити, виши суд може мериторно одлучити по приговору ако природа ствари то дозвољава и ако утврђено чињенично стање пружа поуздан основ за то.

Одлука вишег суда којом је мериторно одлучено по приговору у свему замењује поништену одлуку.

Одлука донета у поступку по жалби је правноснажна и против ње се не могу поднети ванредна правна средства предвиђена законом којим се уређује управни спор.

Ако виши суд усвоји жалбу и поништи одлуку донету у спровођењу избора, односно радњу предузету у спровођењу избора, одговарајућа одлука биће донета, односно одговарајућа радња се предузеима најкасније за десет дана од дана када је изборна комисија примила одлуку вишег суда.

Објављивање правних средстава и одлука по правним средствима

Члан 88.

Изборна комисија на веб-презентацији објављује сва поднета правна средства и одлуке које су донете по њима.

VIII. ИСТОВРЕМЕНО ОДРЖАВАЊЕ ЛОКАЛНИХ ИЗБОРА И РЕПУБЛИЧКИХ ИЗБОРА

Координирано спровођење избора

Члан 89.

Ако се локални избори одржавају истог дана када и избори за председника Републике и/или избори за народне посланике (у даљем тексту: републички избори), глас се на истим бирачким местима, а гласање спроводе исти бирачки одбори.

Изборни материјал

Члан 90.

Гласачки листићи, као и контролни листови за локалне изборе и за републичке изборе не могу бити исте боје.

За свако бирачко место обезбеђују се засебни изводи из бирачког списка и засебне гласачке кутије за локалне изборе и за републичке изборе.

За свако бирачко место обезбеђују се засебне вреће за паковање изборног материјала за локалне изборе и за републичке изборе које морају бити различите боје.

Бирачки одбор у сталном саставу

Члан 91.

Гласање на локалним изборима који се одржавају истог дана када и републички избори спроводе бирачки одбори у сталном саставу који су образовани у складу са законом којим се уређује избор народних посланика.

У национално мешовитој јединици локалне самоуправе, у смислу закона којим се уређује локална самоуправа, гласање на локалним изборима и на републичким изборима који се одржавају истог дана спроводе бирачки одбори који у сталном саставу имају председника, три члана и њихове заменике.

Председник бирачког одбора, два члана и три заменика члана именују се на предлог посланичких група у Народној скупштини тако да број председника, чланова и заменика чланова у сталном саставу свих бирачких одбора на територији јединице локалне самоуправе који припада посланичкој групи мора да буде сразмеран њеној заступљености у Народној скупштини на дан када је одлука о расписивању локалних избора ступила на снагу.

Заменик председника бирачког одбора и један члан бирачког одбора именују се на предлог одборничких група у скупштини тако да број заменика председника и чланова у сталном саставу свих бирачких одбора на територији јединице локалне самоуправе који припада одборничкој групи мора да буде сразмеран њеној заступљености у скупштини на дан када је одлука о расписивању локалних избора ступила на снагу.

Органи за спровођење избора у проширеном саставу

Члан 92.

Подносилац проглашене изборне листе за локалне изборе и предлагач кандидата на републичким изборима има право да предложи члана и заменика члана у органе за спровођење избора у проширеном саставу.

Ако је иста политичка странка, коалиција, односно иста група грађана предлагач кандидата на републичким изборима и подносилац проглашене изборне листе за избор одборника, она у органе за спровођење избора у проширеном саставу може предложити само једног члана и једног заменика члана.

Оцена истоветности коалиција, односно група грађана

Члан 93.

Истоветност коалиција, односно група грађана у смислу предлагања члана и заменика члана у органе за спровођење избора у проширеном саставу не цени се према називу коалиције, односно групе грађана, већ према потписницима коалиционог споразума, односно споразума о образовању групе грађана.

Коалиција која је предлагач кандидата за републичке изборе и коалиција која је подносилац проглашене изборне листе за избор одборника сматрају се истом коалицијом ако је и једну и другу образовало више од половине истих политичких странака.

Група грађана која је предлагач кандидата за републичке изборе и група грађана која је подносилац проглашене изборне листе за избор одборника сматрају се истом групом грађана ако је и једну и другу образовало више од половине истих бирача.

**Поступање када политичка странка на једним изборима
учествује самостално, а на другим у коалицији**

Члан 94.

Ако две или више политичких странака на републичким изборима учествују самостално, а на локалним изборима у коалицији, свака од њих има право да предложи по једног члана и једног заменика члана у органе за спровођење избора у проширеном саставу.

Ако две или више политичких странака на републичким изборима учествују у коалицији, а на локалним изборима учествују самостално, њима заједно припада право да предложи једног члана и једног заменика члана у органе за спровођење избора у проширеном саставу.

**Положај чланова органа за спровођење избора у
проширеном саставу**

Члан 95.

Члан органа за спровођење избора у проширеном саставу који је именован на предлог политичке странке, коалиције, односно групе грађана која учествује на једним изборима може гласати само за оне одлуке органа за спровођење избора које су заједничке за оба изборна поступка (нпр. одређивање бирачких места, образовање бирачког одбора у сталном саставу) и које се односе само на онај изборни поступак у којем његов предлагач учествује.

IX. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Рок за образовање изборне комисије

Члан 96.

Скупштина образује изборну комисију у складу са овим законом у року од седам дана од његовог ступања на снагу.

Привремено задржавање надлежности Управног суда

Члан 97.

Управни суд је надлежан да одлучује по жалби против решења изборне комисије којим је одлучено по приговору поднетом против донете одлуке, предузете радње и због пропуштања да се донесе одлука, односно предузме радња у спровођењу локалних избора који буду расписани у року од једне године од дана када је овај закон ступио на снагу.

Управни суд је надлежан да одлучује по жалби на одлуку о именовану чланова и заменика чланова изборне комисије у сталном саставу, по жалби против одлуке донете у вези са потврђивањем мандата одборника, по жалби на одлуку којом је констатовано да је престао мандат одборника, као и по жалби због тога што није донета одлука о престанку мандата одборника ако су те жалбе поднете у року од годину дана од дана када је овај закон ступио на снагу.

**Привремено увећање броја чланова и заменика чланова
органа за спровођење избора у сталном саставу**

Члан 98.

Прве локалне изборе који буду расписани након ступања на снагу овог закона спроводе изборне комисије у чији стални састав, осим чланова и заменика чланова који се именују по општим правилима овог закона, улази још по један члан и заменик члана које именује Републичка изборна комисија на

предлог председника Народне скупштине, а мандат им траје док укупан извештај о резултатима локалних избора не постане коначан.

У спровођењу првих локалних избора који буду расписани након ступања на снагу овог закона учествују бирачки одбори у чији стални састав осим чланова и заменика чланова који се именују по општим правилима овог закона, улази још по један члан и заменик члана које именује Републичка изборна комисија на предлог председника Народне скупштине.

Пропис који престаје да важи

Члан 99.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о локалним изборима („Службени гласник РС”, бр. 129/07, 34/10 – УС, 54/11, 12/20, 16/20 – Аутентично тумачење и 68/20).

Ступање на снагу

Члан 100.

Овај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у одредби члана 180. став 3. Устава Републике Србије којим је утврђено да се одборници скупштина јединица локалне самоуправе бирају на период од четири године, на непосредним изборима, тајним гласањем, у складу са законом.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Предложена решења имају за циљ установљавање вишег степена демократичности и транспарентности изборног процеса, пре свега на тај начин што се изборни поступак на локалном нивоу власти усаглашава са новим решењима у Закону о избору народних посланика, који се истовремено предлаже.

Потребно је и овде нагласити да се може сматрати да је читав процес који би требало да доведе до новог значајног унапређења изборних услова у складу са међународним стандардима отпочео са самим завршетком претходних парламентарних избора, односно када је Канцеларија за демократске институције и људска права Организације за европску безбедност и сарадњу (ОДИХР) објавила Коначни извештај о парламентарним изборима у Републици Србији који су одржани 21. јуна 2020, са одговарајућим препорукама за унапређење изборног процеса. Након тога, Влада је на седници од 3. децембра 2020. године формирала Радну групу за сарадњу са Организацијом за европску безбедност и сарадњу и Канцеларијом за демократске институције и људска права, ради обезбеђења примене датих препорука. С обзиром на то да је примарни задатак Радне групе био да координира и прати примену препорука из Извештаја Мисије ОДИХР о процени избора потребно је било успоставити консултативни процес са политичким странкама о изборном процесу који ће укључити представнике Европског парламента. Имајући у виду потребу да се у консултативни процес укључи што већи број политичких странака, што би морало укључивати на равноправним основама и оне политичке странке које желе дијалог о изборним условима без учешћа страних односно међународних чинилаца, организован је још један формат дијалога, у коме су учествовале те странке под покровитељством Народне скупштине, а без учешћа представника Европског парламента.

Резултат та два дијалога, заснованих на препорукама ОДИХР који су се одвијали паралелно јесу са једне стране Мере за унапређење спровођења изборног процеса које су предложили кофасилитатори током процеса Међустраничног дијалога уз посредовање Европског парламента од 18. септембра 2021, а са друге стране Споразум о унапређењу услова за одржавање избора, који су потписали чланови Радне групе за међустранички дијалог без страниг посредовања, 29. октобра 2021. године.

На свим горе наведеним документима, као и на препорукама ОДИХР, заправо се базирају законска решења која се предлажу у новом закону о избору народних посланика, па се решења у овом закону усклађују са решењима из предлога тог закона.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Иако се задржавају досадашња законска решења која се могу сматрати основним постулатима изборног процеса (јединица локалне самоуправе као једна изборна јединица, гласање за изборну листу, са које кандидати добијају мандате према редоследу на листи, примена система највећег количника приликом расподеле мандата, изборни цензус од 3% и др), може се оправдано рећи да закон доноси значајне новине у погледу организације и рада органа за спровођење избора, посебно у погледу транспарентности њиховог рада и ширег круга субјеката из политичког живота који учествују у њиховом раду, па и имају додатна овлашћења у погледу контроле правилности спровођења изборног поступка. Такође, ту су и посебна правила која унапређују положај припадника националних мањина као учесника у изборном поступку. Посебно је важно напоменути решења која доносе прецизна правила о саставу органа за спровођење избора у случају истовремених републичких избора, за народне посланике односно председника Републике, са једне стране и локалних избора са друге стране, чији је циљ виши степен транспарентности рада тих органа и учешће у раду представника ширег круга субјеката који су учесници избора.

Једну од битних новина, коју треба навести на овом месту, представља предлог да се надлежности за одлучивање по жалбама које, у складу са одредбама овог закона, подносе овлашћени подносиоци, са Управног суда пренесу на више судове опште надлежности. На овај начин, кроз диверзификацију одлучивања преношењем надлежности са једног, Управног суда са три подручна одељења, на 25 виших судова, заштита изборног права ће се учинити битно ефикаснијом, нарочито када се локални избори истовремено спроводе у великом броју јединица локалне самоуправе.

2. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ (чл. 1. до 8)

Основним одредбама уређују се предмет закона, основна начела локалних избора, према којима грађани бирају одборнике скупштина јединица локалне самоуправе на основу општег и једнаког изборног права (члан 2. став 1), избори за одборнике скупштина јединица локалне самоуправе су слободни и непосредни, а гласање је тајно и лично (члан 1. став 2).

Важно је напоменути решење из члана 3. којим је додатно прецизирана дефиниција активног и пасивног изборног права у смислу Уставне одредбе. Према предложеном решењу, изборно право има и пунолетна особа која је делимично пословно способна ако суд у решењу о делимичном лишењу пословне способности није изричито утврдио да је неспособна да врши изборно право. На тај начин, делимично лишење пословне способности, само по себи, не доводи до губитка изборног права. Таквим предложеним решењем уклањају се сва ограничења изборног права по основу интелектуалних тешкоћа и психосоцијалног инвалидитета и српско законодавство се усклађује са циљевима Конвенције УН о правима особама са инвалидитетом.

Право да бира одборнике и да буде биран за одборника има пунолетни држављанин Републике Србије над којим није продужено родитељско право, односно који није потпуно лишен пословне способности и који има пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе у којој остварује изборно право. Лице делимично лишено пословне способности може да бира одборнике и да буде бирано за одборника **ако суд решењем о**

делимичном лишењу пословне способности није утврдио да је неспособно да врши изборно право (члан 3).

Основним одредбама утврђује се и да је бирач слободан да одлучи хоће ли гласати и како ће гласати (члан 4. став 1), да бирач има само један глас (члан 5. став 1), као и да гласа за изборну листу кандидата за одборнике (члан 5. став 2). Такође, утврђено је и да се одборници бирају у јединици локалне самоуправе као једној изборној јединици (члан 5. став 3). Одборнички мандати расподељују се изборним листама сразмерно броју добијених гласова, применом система највећег количника (члан 5. став 4). Основне одредбе садрже и начелна одређења у односу на обавештавање о изборима (члан 6), средствима за спровођење избора (члан 7) и о сходној примени других закона (члан 8), што се односи на сходну примену закона којим се уређују избор народних посланика, општи управни поступак и управни спор.

3. ОРГАНИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ИЗБОРА (чл. 9. до 33)

Према предложеним решењима, локалне изборе спроводе изборна комисија и бирачки одбори (члан 9). Органи за спровођење избора раде у сталном и проширеном саставу (члан 12. став 1). Подносилац проглашене изборне листе има право да предложи члана и заменика члана органа за спровођење избора у проширеном саставу (члан 12. став 2).

Надлежности изборне комисије су: 1) стара се о законитом спровођењу локалних избора; 2) организује техничку припрему за локалне изборе; 3) објављује роковник за вршење изборних радњи; 4) прописује обрасце за спровођење изборних радњи; 5) именује, разрешава и констатује престанак функције члана и заменика члана органа за спровођење избора; 6) доноси решење којим проглашава, одбацује или одбија да прогласи изборну листу, као и закључак којим налаже подносиоцу изборне листе да отклони недостатке изборне листе; 7) доноси решење којим констатује да је повучена проглашена изборна листа; 8) доноси решење којим констатује да место кандидата за одборника на изборној листи остаје празно; 9) одређује бирачка места; 10) обезбеђује изборни материјал за спровођење локалних избора; 11) утврђује облик, изглед и боју гласачких листића и контролног листа за проверу исправности гласачке кутије; 12) утврђује број гласачких листића који се штампа, као и број резервних гласачких листића; 13) одобрава штампање гласачких листића и врши надзор над штампањем; 14) уређује начин примопредаје изборног материјала пре и после гласања; 15) даје информације бирачима о томе да ли су у изводу из бирачког списка евидентирани да су гласали на изборима; 16) доставља податке органима надлежним за прикупљање и обраду статистичких података; 17) одлучује о приговорима, у складу са овим законом; 18) утврђује на седници прелиминарне резултате локалних избора за сва бирачка места која су обрађена у року од 24 часа од затварања бирачких места; 19) утврђује резултате избора, доноси и објављује укупан извештај о резултатима избора; 20) подноси скупштини извештај о спроведеним изборима; 21) обавља и друге послове предвиђене овим законом. Обрасце који су потребни за подношење изборне листе изборна комисија прописује у року од три дана од дана када је одлука о расписивању избора ступила на снагу. Изборна комисија доноси свој пословник и објављује га на веб-презентацији. У свом раду, изборна комисија сходно примењује упутства и друге акте Републичке изборне комисије који се односе на избор народних посланика (члан 25).

Новине у организационом смислу које уважавају обим послова као критеријум јесу начин одређивања сталног састава изборних комисија.

Изборну комисију у сталном саставу чине:

- 1) председник, шест чланова, заменик председника и шест заменика чланова у јединицама локалне самоуправе које имају највише 50.000 уписаних бирача;
- 2) председник, осам чланова, заменик председника и осам заменика чланова у јединицама локалне самоуправе које имају највише 100.000 уписаних бирача;
- 3) председник, десет чланова, заменик председника и десет заменика чланова у јединицама локалне самоуправе које имају највише 500.000 уписаних бирача;
- 4) председник, 12 чланова, заменик председника и 12 заменика чланова у јединицама локалне самоуправе које имају више од 500.000 уписаних бирача.

Председника, чланове, заменика председника и заменике чланова изборне комисије именује скупштина. Одлука о именовању чланова и заменика чланова изборне комисије објављује се на веб-презентацији Републичке изборне комисије. Нов сазив скупштине дужан је да именује нов стални састав изборне комисије у року од шест месеци од дана конституисања скупштине. Када скупштина именује нов стални састав изборне комисије, престаје мандат претходног сталног састава изборне комисије (члан 18). Чланови и заменици чланова изборне комисије у сталном саставу именују се на предлог одборничких група сразмерно њиховој заступљености у укупном броју одборника који припадају одборничким групама (члан 20).

Битну новину представља и одредба о томе у којим случајевима се право предлагања чланова и заменика чланова локалне изборне комисије (као и бирачких одбора) у сталном саставу може признати и самосталном одборнику или групи одборника који нису чланови ниједне одборничке групе, а све у циљу постизања што боље репрезентације свих политичких опција заступљених у локалној скупштини. Тако се одборничком групом у смислу предлагања чланова и/или заменика чланова органа за спровођење локалних избора у сталном саставу сматра одборник појединац или група одборника која броји мање од оног броја одборника који је потребан за образовање одборничке групе: 1) ако су сви ти одборници изабрани са исте изборне листе; 2) ако изборна листа на којој су изабрани није освојила онолико мандата колико је потребно за образовање одборничке групе; 3) ако нико од њих није приступио некој одборничкој групи; 4) ако су сви ти одборници потписали предлог за именовање члана, односно заменика члана органа за спровођење локалних избора у сталном саставу

У том смислу, битно је напоменути да предложена законска решења подразумевају да у расподелу места која припадају овлашћеним предлагачима у изборној комисији улазе не само места чланова, већ и заменика чланова изборне комисије, услед чега би сразмерна расподела места могла да доведе до ситуације да најмањем овлашћеном предлагачу припадне само место заменика члана у изборној комисији. Овакво решење, даље, подразумева да комплетирање састава изборне комисије подразумева и политичке консултације и договоре, уз поштовање законом утврђених правила за састављање изборне комисије у сталном саставу.

Предлаже се и прецизирање круга лица из реда којих се именују секретари и заменици секретара изборних комисија, као учесника у раду изборних комисија без права одлучивања, као и одређивање овлашћеног предлагача за њихово именовање (члан 21).

Посебну новину представљају и прецизна правила о мерилима за именовање лица у стални састав бирачких одбора. Број председника,

заменика председника, чланова и заменика чланова свих бирачких одбора у сталном саставу који припада одборничкој групи мора да буде сразмеран њеној заступљености у скупштини на дан када је одлука о расписивању локалних избора ступила на снагу. Одборничка група која на дан када је одлука о расписивању локалних избора ступила на снагу има више од половине од укупног броја одборника предлаже у једној половини бирачких одбора председника и два заменика члана, а у другој половини бирачких одбора предлаже заменика председника, једног члана и заменика другог члана, док се преостала места у бирачким одборима расподељују осталим одборничким групама сразмерно њиховој заступљености у скупштини на дан када је одлука о расписивању локалних избора ступила на снагу. Ниједна одборничка група не може на једном бирачком месту да предложи и председника и заменика председника бирачког одбора. На основу законом прописаних мерила, изборна комисија благовремено прописује и објављује на веб-презентацији распоред места по којем одборничке групе предлажу чланове и заменике чланова бирачких одбора у сталном саставу (члан 29).

Новине које се односе на унапређење, модернизацију, економичност и ефикасност рада органа за спровођење избора укључују и коришћење веб-презентације Републичке изборне комисије у свим фазама изборног поступка као примарног канала за објављивање одлука локалне изборне комисије (нпр. члан 26) који је од значаја и за улагање правних средстава против тих одлука.

4. ТОК ИЗБОРНОГ ПОСТУПКА (чл. 34. до 44)

Према предложеним решењима, локалне изборе расписује председник Народне скупштине, а одлука о расписивању локалних избора ступа на снагу оног дана када је објављена у „Службеном гласнику Републике Србије“ (члан 34).

У наведеном смислу новина је и да се одлука о расписивању локалних избора доноси **најраније 120 дана**, а најкасније 45 дана пре истека мандата одборника којима истиче мандат. Од дана расписивања локалних избора до дана гласања не може проћи мање од 45 ни више од 60 дана (члан 35).

Потребно је напоменути и да је законом значајно прецизиран начин вршења већег броја изборних радњи и поступања, укључујући и прецизирање документације која је потребна ради утврђивања одређеног статуса. Најбољи пример за то је прецизирање документације која се доставља уз изборну листу.

Предлог закона задржава постојеће решење да на изборној листи мора да буде најмање 40% кандидата мање заступљеног пола на изборној листи, при чему се преузима одредба из Предлога закона о избору народних посланика, којом се прецизније дефинише начин распоређивања кандидата на изборној листи према половима, тако што се јасно прописује да се међу сваких пет кандидата морају наћи три кандидата једног и два кандидата другог пола, чиме се спречава могуће изигравање смисла постојеће законске одредбе (члан 41).

Приликом подношења изборне листе изборној комисији, обавезно се доставља и следећа документација: 1) писмена сагласност сваког кандидата за одборника да прихвата кандидатуру, на обрасцу који прописује изборна комисија која садржи његово име, презиме, ЈМБГ, занимање, место и адресу пребивалишта; 2) исправа о очитаној личној карти са микроконтролером (чипом), односно фотокопија личне карте без микроконтролера, за сваког кандидата за одборника; 3) законом предвиђен број писмених изјава бирача да

подржавају изборну листу на обрасцу који прописује изборна комисија које су оверене пре истека рока за подношење изборне листе и које садрже име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта за сваког бирача; 4) списак бирача који су потписали поднете изјаве да подржавају изборну листу у електронском облику на обрасцу који прописује изборна комисија, а који садржи презиме и име бирача, његов ЈМБГ и податке о оверитељу који је оверио потпис на изјави; 5) писмена сагласност носиоца листе да се у називу изборне листе употреби његово лично име, која садржи његово име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта ако изборна листа у свом називу садржи лично име физичког лица и ако он није потписао други документ који се предаје уз изборну листу, а чије се потписивање сматра давањем сагласности да се његово лично име употреби у називу изборне листе; 6) писмена сагласност правног лица да се у називу изборне листе употреби његов назив, која садржи назив и седиште правног лица које ту сагласност даје; 7) овлашћење да се у име политичке странке поднесе изборна листа ако је не подноси заступник уписан у Регистар политичких странака, које се даје у писменом облику, а које садржи име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта овлашћеног лица; 8) коалициони споразум ако изборну листу подноси коалиција; 9) овлашћење да се у име политичке странке закључи коалициони споразум ако га није закључио заступник уписан у Регистар политичких странака, које се даје у писменом облику, а које садржи име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта овлашћеног лица; 10) споразум о образовању групе грађана, ако изборну листу подноси група грађана; 11) писмена сагласност да се у називу коалиције, односно групе грађана употреби лично име физичког лица или назив правног лица која садржи име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта физичког лица, односно назив и седиште правног лица које ту сагласност даје ако коалиција, односно група грађана у свом називу садржи лично име физичког лица, односно назив правног лица и ако то физичко лице није потписало неки документ који се предаје уз изборну листу, а чије се потписивање сматра давањем сагласности да се то лично име употреби у називу коалиције, односно групе грађана (члан 41).

Имајући у виду да јединице локалне самоуправе образоване Законом о територијалној организацији Републике Србије имају значајно различити број становника, па самим тим и бирача (од 10.000 до 100.000 становника, а неки градови и више стотина хиљада, при чему посебно треба узети у обзир и град Београд), предлаже се да се број потребних потписа за подршку изборној листи веже за број бирача у јединици локалне самоуправе (члан 42).

Према Предлогу закона, за проглашење изборне листе потребно је да је својим потписима подржи:

- 1) 200 бирача у јединицама локалне самоуправе које на дан расписивања избора имају највише 20.000 уписаних бирача;
- 2) 300 бирача у јединицама локалне самоуправе које на дан расписивања избора имају највише 30.000 уписаних бирача;
- 3) 500 бирача у јединицама локалне самоуправе које на дан расписивања избора имају највише 50.000 уписаних бирача;
- 4) 600 бирача у јединицама локалне самоуправе које на дан расписивања избора имају највише 70.000 уписаних бирача;
- 5) 800 бирача у јединицама локалне самоуправе које на дан расписивања избора имају највише 100.000 уписаних бирача;
- 6) 1.000 бирача у јединицама локалне самоуправе које на дан расписивања избора имају највише 500.000 уписаних бирача;
- 7) 3.000 бирача у јединицама локалне самоуправе које на дан расписивања избора имају више од 500.000 уписаних бирача.

Оно што представља битну новину и усклађивање са међународним стандардима и препоруком Канцеларије за демократске институције и људска права јесте напуштање правила да бирач може својим потписом да подржи само једну изборну листу. Наиме, по угледу на идентичну одредбу Предлога новог Закона о избору народних посланика, и овим предлогом се предлаже да се бирачима омогући да подрже више изборних листа.

5. ГЛАСАЊЕ И УТВРЂИВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ГЛАСАЊА (чл. 45. до 60)

У овом делу закона, између осталог, утврђују се садржина гласачког листића (члан 45) и број примерака записника о раду бирачког одбора (члан 46), а уређују се питања у вези са примопредајом изборног материјала након затварања бирачког места (члан 47), немогућношћу да се утврде резултати гласања на бирачком месту (члан 55), поништавањем гласања на бирачком месту по службеној дужности (члан 56), приговором на гласање на бирачком месту (члан 57) и понављањем гласања (члан 58).

Као што је већ речено, неки контролни механизми, укључујући и поступак контроле записника о раду бирачког одбора, преузети су из новог Закона о избору народних посланика.

Приликом примопредаје изборног материјала након завршетка гласања представници бирачког одбора и изборне комисије дужни су да изврше контролу записника о раду бирачког одбора, констатују евентуалне грешке у попуњавању записника и о томе сачине извештај. Изборна комисија све записнике о раду бирачког одбора објављује на веб-презентацији, а ако је исправљена грешка у попуњавању записника о раду бирачког одбора, објављује се и решење о исправљању записника о раду бирачког одбора (члан 48).

Ако у записнику о раду бирачког одбора постоје очигледне омашке у попуњавању тог записника (**лаке грешке**), које се дефинишу Предлогом закона, изборна комисија на основу извештаја којим су констатоване грешке у попуњавању записника о раду бирачког одбора доноси решење о исправљању записника о раду бирачког одбора (члан 49).

Ако у записнику о раду бирачког одбора постоје грубе логичко-рачунске грешке (**тешке грешке**), које Предлогом закона нису побројане, већ су наведени само карактеристични примери, изборна комисија може поступати тројако, односно донети решење о исправљању записника о раду бирачког одбора, донети решење којим констатује да се на одређеном бирачком месту не могу утврдити резултати гласања или донети решење којим поништава гласање на бирачком месту по службеној дужности, у зависности од чињеничног стања утврђеног приликом контроле записника о раду бирачког одбора (члан 50).

Исто се, у смислу преузимања решења из Предлога закона о избору народних посланика, односи и на следеће. Сваки члан и заменик члана изборне комисије има право да у року од 48 часова од завршетка гласања изврши увид у изборни материјал са сваког бирачког места и да провери да ли је гласао бирач који му достави своју адресу, ЈМБГ и писмену сагласност за ту проверу (члан 51).

Посебан вид контроле, исто као и у Предлога закона о избору народних посланика, „резервисан” је за опозиционе изборне листе.

На захтев подносиоца проглашене опозиционе изборне листе (изборна листа чији подносилац нема одборнике у скупштини, односно изборна

листа чији подносилац није део скупштинске већине) која је према прелиминарним резултатима избора освојила више од 2% гласова, а који се подноси у року од 48 часова од затварања бирачких места, изборна комисија одређује да се изврши контрола записника о раду бирачких одбора са највише 5% бирачких места. Ако је захтевима за контролу записника о раду бирачких одбора по узорку обухваћено више од 5% бирачких места, контрола записника о раду бирачких одбора врши се на оним бирачким местима на којима је уписано највише бирача. Против решења којим је одбијен или одбачен захтев за контролу записника о раду бирачког одбора по узорку подносилац захтева може поднети приговор изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији. Против решења којим је усвојен захтев за контролу записника о раду бирачког одбора по узорку подносилац проглашене изборне листе може поднети приговор изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији (члан 52).

О извршеној контроли записника о раду бирачких одбора изборна комисија сачињава извештај и објављује га на веб-презентацији. Ако се на основу контроле записника о раду бирачких одбора у погледу броја гласова који је добила одређена изборна листа утврди да постоји укупно одступање између садржине изборног материјала и записника о раду бирачког одбора веће од 10% на свим контролисаним бирачким местима, извршиће се контрола записника о раду бирачког одбора са још 5% бирачких места. Ако се након додатне контроле записника о раду бирачких одбора у погледу броја гласова који је добила одређена изборна листа утврди да постоји укупно одступање између садржине изборног материјала и записника о раду бирачког одбора веће од 10% на свим контролисаним бирачким местима, извршиће се контрола свих записника о раду бирачког одбора. Контрола записника о раду бирачких одбора по узорку завршава се када изборна комисија усвоји извештај којим се констатује да на контролисаном узорку не постоји одступање између садржине изборног материјала и записника о раду бирачких одбора веће од 10%, односно извештај о резултатима контроле свих бирачких места (члан 53).

Ако је приликом контроле записника о раду бирачког одбора коју врше чланови и заменици чланова изборне комисије, као и приликом контроле записника о раду бирачког одбора по узорку констатовано да се не слажу садржина изборног материјала и записник о раду бирачког одбора, изборна комисија доноси решење о исправљању записника о раду бирачког одбора. Ако је приликом контроле записника о раду бирачког одбора констатовано да постоји неправилност која је разлог за поништавање гласања на бирачком месту по службеној дужности, изборна комисија доноси решење којим поништава гласање на бирачком месту. Ако постоји основана сумња да је велико неслагање између садржине изборног материјала и записника о раду бирачког одбора последица свесне и намерне активности која је усмерена на то да се утврди неистинит резултат избора, изборна комисија дужна је да против чланова бирачког одбора поднесе кривичну пријаву надлежном јавном тужилаштву (члан 54).

6. РАСПОДЕЛА, ДОДЕЉИВАЊЕ И ПРЕСТАНАК МАНДАТА (чл. 61. до 74)

У овом делу закона задржавају се постојећа решења о изборном цензусу од 3% (члан 61), примени система највећег количника (члан 62) и начину доделе одборничких мандата према редоследу кандидата на изборној листи (члан 63).

Новину у овом делу, између осталог, представља правило о сазивању конститутивне седнице скупштине.

Конститутивну седницу скупштине сазива председник скупштине из претходног сазива, у року од десет дана од дана објављивања решења о додели одборничких мандата на веб-презентацији, тако да се та седница одржи најкасније 30 дана од дана објављивања решења о додели мандата (члан 65). На изнети начин се напушта постојеће решење према којем се рок за сазивање конститутивне седнице рачуна од објављивања резултата избора.

По питању подношења оставке, задржавају се постојећа законска решења, с тим што се Предлогом закона прописује да ће оставка бити пуноважна само ако је потпис одборника оверен након што му је потврђен мандат, при чему се оставка више неће моћи опозвати.

7. ПОСЕБНА ПРАВИЛА ЗА ИЗБОРНЕ ЛИСТЕ НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА (чл. 75. до 78)

Потреба да се спрече злоупотребе приликом предлагања изборних листа националних мањина постоји и на локалном као и на републичком нивоу, тако да су и овде преузета решења из Предлога новог закона о избору народних посланика, уз уважавање специфичности које се односе на ситуације у којима припадници националних мањина у одређеним срединама заправо не представљају мањину у укупном становништву те средине, тј. јединице локалне самоуправе, па би уважавање свих правила везаних за положај мањина заправо довело до потпуно диспропорционалних резултата у односу на број освојених гласова.

Изборном листом националне мањине у смислу овог закона сматра се она изборна листа за коју је изборна комисија утврдила да је основни циљ њеног подношења представљање и заступање интереса националне мањине, као и заштита и побољшање права припадника националне мањине, у складу са међународним правним стандардима. Изборна комисија посебним решењем утврђује да изборна листа има положај изборне листе националне мањине у смислу овог закона истовремено када је проглашава, а на предлог подносиоца изборне листе који мора бити поднет заједно са изборном листом. Изборна комисија може да затражи мишљење надлежног националног савета националне мањине о томе да ли одређена изборна листа може имати положај изборне листе националне мањине. Подносилац изборне листе националне мањине може бити само политичка странка националне мањине или коалиција коју чине искључиво политичке странке националних мањина. Изборна листа може имати положај изборне листе националне мањине у смислу одредаба овог закона којима се уређује број потписаних изјава бирача који подржавају изборну листу и начин расподеле мандата само ако према подацима последњег пописа становништва на територији јединице локалне самоуправе живе припадници националне мањине које та изборна листа представља, под додатним условом да је проценат припадника те националне мањине у укупном броју становника на територији јединице локалне самоуправе мањи од 50% (члан 75).

Изборна комисија решењем одбија предлог да се одређеној изборној листи утврди да има положај изборне листе националне мањине ако је носилац листе или кандидат за одборника на изборној листи лице за које је опште познато да је члан друге политичке странке која није политичка странка националне мањине или ако се утврде друге околности које несумњиво указују на намеру да се изигра закон (члан 76).

Поред тога, што се тиче националних мањина, смањен је број потписа потребних за проглашење изборне листе националне мањине, тако да се тиме на још један начин унапређује положај мањина и олакшава им се учешће у

изборном поступку, поготово оним мањинама које имају мањи број припадника. Наиме, изборна комисија може прогласити изборну листу националне мањине ако подносилац изборне листе достави број потписаних и оверених изјава бирача да подржавају изборну листу који је **двоструко мањи од броја који се тражи по општим правилима овог закона** (члан 77).

Изборна листа националне мањине учествује у расподели мандата и онда када добије мање од 3% гласова од укупног броја бирача који су гласали. Када се расподељују мандати применом система највећег количника, количници изборних листа националних мањина које су освојиле мање од 3% гласова увећавају се за 35% (члан 78).

8. ЗАШТИТА ИЗБОРНОГ ПРАВА (чл. 79. до 88)

Законом се, прво, одређује да су правна средства у спровођењу избора приговор и жалба (члан 79). Затим се одређују општа правила о праву на приговор. Подносилац проглашене изборне листе има право да поднесе приговор против донете одлуке, предузете радње и због пропуштања да се донесе одлука, односно предузме радња у спровођењу избора, ако овим законом није прописано другачије. Подносилац изборне листе, политичка странка, одборничка група, кандидат за одборника, бирач и лице чије је име у називу изборне листе или подносиоца изборне листе могу поднети приговор када је то прописано овим законом (члан 80). Посебно се у односу на досадашња решења прецизира садржина приговора. Приговор мора да буде разумљив и да садржи све оно што је потребно да би по њему могло да се поступи, а нарочито: 1) означање да се приговор подноси изборној комисији; 2) име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште подносиоца приговора ако је подносилац приговора физичко лице; 3) назив и седиште подносиоца приговора и име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште лица које је овлашћено да заступа подносиоца приговора ако је подносилац приговора правно лице; 4) назив проглашене изборне листе, назив подносиоца проглашене изборне листе и име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште лица које је овлашћено да заступа подносиоца проглашене изборне листе ако приговор подноси подносилац проглашене изборне листе; 5) потпис подносиоца приговора; 6) предмет приговора, а нарочито тачан назив одлуке уз означање доносиоца, датума доношења и броја под којим је заведена одлука ако се приговором оспорава одлука, односно тачан опис радње уз означање ко је и када ту радњу предузео ако се приговором оспорава радња у изборном поступку; 7) чињенице на којима се заснива приговор; 8) доказе. Ако је приговор неразумљив или непотпун, изборна комисија доноси решење којим га одбацује (члан 81).

Као и у случају Предлога закона о избору народних посланика, продужавају се и рокови у поступцима заштите изборног права и на локалним изборима. Тако ће се приговор моћи поднети у року од 72, уместо 24 часа од објављивања одлуке, односно предузимања радње коју подносилац сматра неправилном, ако другачије није одређено овим законом. Приговор због тога што у року који је прописан законом или подзаконским актом Републичке изборне комисије није донета одлука, односно предузета радња, може се поднети такође у року од 72 часа од истека рока у којем је одлука требало да буде донета, односно у којем је радња требало да буде предузета, ако другачије није одређено овим законом (члан 82).

О приговору одлучује изборна комисија. Изборна комисија је дужна да у новом, продуженом року од 72, уместо досадашњих 48 часова од пријема приговора, донесе и објави решење о приговору. Приговор и решење о приговору изборна комисија објављује на веб-презентацији (члан 83).

Против решења изборне комисије којим је одбачен или одбијен приговор подносилац приговора може поднети жалбу надлежном вишем суду, такође у продуженом року од 72 уместо 48 часова од објављивања решења на веб-презентацији. Жалба због тога што у прописаном року није донета одлука о приговору може се поднети такође у року од 72 часа од истека рока у којем је требало да буде донета одлука о приговору. Против решења изборне комисије којим је усвојен приговор подносилац проглашене изборне листе, подносилац изборне листе, политичка странка, одборничка група, кандидат за одборника, бирач и лице чије је име у називу изборне листе или подносиоца изборне листе могу поднети жалбу надлежном вишем суду у року од 72 часа од објављивања решења на веб-презентацији ако им тиме што је усвојен приговор непосредно повређен правни интерес (члан 85).

Изборна комисија дужна је да у року од 24 часа од пријема жалбе достави надлежном вишем суду жалбу и све потребне списе. Виши суд доноси одлуку по жалби у новом року од 72 уместо досадашњих 48 часова од пријема жалбе са списима. Одлука донета у поступку по жалби доставља се подносиоцу жалбе преко изборне комисије (члан 86).

Чланом 87. дефинисано је одлучивање надлежног вишег суда по жалби, при чему је одлука донета у поступку по жалби правноснажна и против ње се не могу поднети ванредна правна средства предвиђена законом којим се уређује управни спор.

Изборна комисија на веб-презентацији објављује сва поднета правна средства и одлуке које су донете по њима (члан 88).

9. ИСТОВРЕМЕНО ОДРЖАВАЊЕ ЛОКАЛНИХ ИЗБОРА И ИЗБОРА НА РЕПУБЛИЧКОМ НИВОУ (чл. 89. до 95)

Посебно је важно још једном напоменути решења која доносе прецизна правила о саставу органа за спровођење избора у случају истовремених републичких избора (избора за народне посланике односно избора за председника Републике), са једне и локалних избора са друге стране, чији је циљ виши степен транспарентности рада тих органа и учешће у раду представника ширег круга субјеката који су учесници избора.

Гласање на локалним изборима који се одржавају истог дана када и избори на републичком нивоу спроводе бирачки одбори у сталном саставу који су образовани у складу са законом којим се уређује избор народних посланика. У национално мешовитим јединицама локалне самоуправе, у смислу Закона о локалној самоуправи, гласање на локалним изборима и на изборима на републичком нивоу који се одржавају истог дана спроводе бирачки одбори који у сталном саставу имају председника, три члана и њихове заменике. Председник бирачког одбора, два члана и три заменика члана именују се на предлог посланичких група у Народној скупштини, тако да број председника, чланова и заменика чланова у сталном саставу свих бирачких одбора на територији јединице локалне самоуправе који припада посланичкој групи мора да буде сразмеран њеној заступљености у Народној скупштини на дан када је одлука о расписивању избора ступила на снагу. Заменик председника бирачког одбора и један члан бирачког одбора именују се на предлог одборничких група у скупштини, тако да број заменика председника и чланова у сталном саставу

свих бирачких одбора на територији јединице локалне самоуправе који припада одборничкој групи мора да буде сразмеран њеној заступљености у скупштини на дан када је одлука о расписивању избора ступила на снагу (члан 91).

Сваки подносилац изборне листе за локалне изборе и сваки предлагач кандидата на изборима на републичком нивоу има право да предложи члана и заменика члана у органе за спровођење избора у проширеном саставу. Ако је иста политичка странка, коалиција, односно иста група грађана предлагач кандидата за изборе на републичком нивоу и подносилац проглашене изборне листе за избор одборника, она у органе за спровођење избора у проширеном саставу може предложити само једног члана и једног заменика члана (члан 92).

Истоветност коалиција, односно група грађана у смислу предлагања члана и заменика члана у органе за спровођење избора у проширеном саставу не цени се према називу коалиције, односно групе грађана, већ према потписницима коалиционог споразума, односно споразума о образовању групе грађана. Коалиција која је предлагач кандидата за изборе на републичком нивоу и коалиција која је подносилац проглашене изборне листе за избор одборника сматрају се истом коалицијом ако је и једну и другу образовало више од половине истих политичких странака. Група грађана која је предлагач кандидата за изборе на републичком нивоу и група грађана која је подносилац проглашене изборне листе за избор одборника сматрају се истом групом грађана ако је и једну и другу образовало више од половине истих бирача (члан 93).

Ако две или више политичких странака на изборима на републичком нивоу учествују самостално, а на локалним изборима у коалицији, свака од њих има право да предложи по једног члана и једног заменика члана у органе за спровођење избора у проширеном саставу. Ако две или више политичких странака на изборима на републичком нивоу учествују у коалицији, а на локалним изборима учествују самостално, њима заједно припада право да предложи једног члана и једног заменика члана у органе за спровођење избора у проширеном саставу (члан 94).

Члан органа за спровођење избора у проширеном саставу који је именован на предлог политичке странке, коалиције, односно групе грађана која учествује на једним **изборима може гласати само за оне одлуке органа за спровођење избора које су заједничке за оба изборна поступка** (нпр. одређивање бирачких места, образовање бирачког одбора у сталном саставу) **и које се односе само на онај изборни поступак у којем његов предлагач учествује** (члан 95).

10. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ (чл. 96. до 100)

На основу на почетку наведених политичких разговора односно консултација о којима је било речи, установљена су и посебна правила која треба да допринесу већој транспарентности рада органа за спровођење локалних избора који ће се одржати након ступања на снагу овог закона, као и свеобухватнијем поступку контроле изборног процеса.

Чланом 97. се предлаже прописивање прелазног периода од годину дана у којем би Управни суд привремено задржао надлежност за одлучивање по жалбама поднетим у поступцима спровођења локалних избора који буду расписани у року од једне године од дана када је овај закон ступио на снагу. Такође, у истом периоду Управни суд би задржао надлежност за одлучивање и по жалбама на одлуке скупштина јединица локалне самоуправе о именовану

чланова и заменика чланова локалних изборних комисија, против одлука донетих у вези са потврђивањем мандата одборника, против одлука којима је констатован престанак мандата одборника, као и због пропуштања да се констатује престанак мандата одборника, под условом да су те жалбе поднете у року од годину дана од дана када је овај закон ступио на снагу.

Прве локалне изборе који буду расписани након ступања на снагу овог закона спровешће изборне комисије у чији стални састав, поред чланова и заменика чланова који се именују по општим правилима Предлога закона, треба да уђу још по један члан и заменик члана које ће именовати Републичка изборна комисија на предлог председника Народне скупштине, а мандат ће им трајати до коначности укупног извештаја о резултатима локалних избора. У спровођењу првих локалних избора који буду расписани након ступања на снагу овог закона учествоваће бирачки одбори у чији стални састав, поред чланова и заменика чланова који се именују по општим правилима Предлога закона, треба да уђу још по један члан и заменик члана које ће именовати Републичка изборна комисија на предлог председника Народне скупштине (члан 98).

Ступањем на снагу овог закона, престаће да важи постојећи Закон о локалним изборима (члан 99).

Предвиђа се да закон ступи на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије” (члан 100).

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона, обезбеђена су средства у буџету Републике Србије за 2022. годину у износу од 900.000,00 динара за потребе штампања извода из Јединственог бирачког списка на разделу 20 - Министарство државне управе и локалне самоуправе, програма 1001 - Унапређење и заштита људских и мањинских права и слобода, функцији 110 - извршни и законодавни органи, финансијски и фискални послови и спољни послови, пројекат 7066-парламентарни и локални избори, економској класификацији 423 - услуге по уговору.

V. РАЗЛОЗИ ЗБОГ КОЈИХ СЕ ПРЕДЛАЖЕ ДА ЗАКОН СТУПИ НА СНАГУ ПРЕ ОСМОГ ДАНА ОД ДАНА ОБЈАВЉИВАЊА У „СЛУЖБЕНОМ ГЛАСНИКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ”

Разлози због којих се предлаже да закон ступи на снагу пре осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, налазе у потреби што скоријег предузимање свих радњи предвиђених Предлогом закона које су неопходне за благовремено успостављање услова за организацију и спровођење предстојећих редовних избора за одборнике у појединим јединицама локалне самоуправе.

VI. АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗА ЗАКОН О ЛОКАЛНИМ ИЗБОРИМА

Кључна питања за анализу постојећег стања и правилно дефинисање промене која се предлаже

1) Који показатељи се прате у области, који су разлози због којих се ови показатељи прате и које су њихове вредности?

Прати се поступак спровођења локалних избора од стране органа за спровођење избора, учесника избора и посматрача избора у циљу отклањања могућих неправилности, као и ради утврђивања степена демократичности и транспарентности изборног процеса.

У изборном процесу одржаном 2018. године, Градска изборна комисија Града Београда је одбила односно одбацила више од 110 приговора, усвојила је 2 приговора који су се односила на утврђивање Збирне изборне листе и један на основу којег су поништена гласања на више бирачких места на Општини Стари Град, а Управни суд је усвојио односно одбио један мањи број жалби. Извор ових оквирних података јесу Саопштења ГИК Града Београда објављена на њеној званичној веб-страници. Овде треба имати у виду и обавезно се мора узети у обзир и број бирача који имају бирачко право у Граду Београду. За разлику од тога, у мањим срединама у којима су у скорије време одржавани локални избори (нпр. Зајечар, Косјерић) број приговора је знатно мањи, а број неправилности посебно на дан спровођења избора је само спорадичан.

2) Да ли се у предметној области спроводи или се спроводио документ јавне политике или пропис? Представити резултате спровођења тог документа јавне политике или прописа и образложити због чега добијени резултати нису у складу са планираним вредностима.

Примењује се важећи Закон о локалним изборима, али потребно је унапређење важећих решења у складу са међународним стандардима, препорукама и политичким споразумима и договорима, о чему ће даље бити речи.

3) Који су важећи прописи и документи јавних политика од значаја за промену која се предлаже и у чему се тај значај огледа?

Закон о локалним изборима из 2007. године.

4) Да ли су уочени проблеми у области и на кога се они односе? Представити узроке и последице проблема.

Предложена решења имају за циљ установљавање вишег степена демократичности и транспарентности изборног процеса, пре свега на тај начин што се изборни поступак за избор одборника у јединицама локалне самоуправе усаглашава са новим решењима у Закону о избору народних посланика, који се истовремено предлаже.

Потребно је и овде нагласити да се може сматрати да је читав процес који би требало да доведе до новог значајног унапређења изборних услова у складу са међународним стандардима отпочео са самим завршетком претходних парламентарних избора, односно када је Канцеларија за демократске институције и људска права објавила Коначни извештај о парламентарним изборима у Републици Србији који су одржани 21. јуна 2020,

са одговарајућим препорукама за унапређење изборног процеса. Након тога, Влада је на седници од 3. децембра 2020. године формирала Радну групу за сарадњу са Организацијом за европску безбедности и сарадњу и Канцеларијом за демократске институције и људска права, ради обезбеђења примене датих препорука. Имајући у виду да је примарни задатак Радне групе био да координира и прати примену препорука из Извештаја Мисије Организације за европску безбедност и сарадњу и Канцеларије за демократске институције и људска права о процени избора потребно је било успоставити консултативни процес са политичким странкама о изборном процесу који ће укључити представнике Европског парламента. Имајући у виду потребу да се у консултативни процес укључи што већи број политичких странака, што би морало укључивати на равноправним основама и оне политичке странке које желе дијалог о изборним условима без учешћа страних односно међународних чинилаца, организоване је још један формат дијалога, у коме су учествовале те странке под покровитељством Народне скупштине, а без учешћа представника Европског парламента.

Резултат та два дијалога, заснованих на препорукама ОДИХР који су се одвијали паралелно јесу са једне стране Мере за унапређење спровођења изборног процеса које су предложили кофасилитатори током процеса Међустраничног дијалога уз посредовање Европског парламента од 18. септембра 2021, а са друге стране Споразум о унапређењу услова за одржавање избора, који су потписали чланови Радне групе за међустранични дијалог без страних посредовања, 29. октобра 2021. године.

На свим горе наведеним документима, као и на препорукама ОДИХР, заправо се базирају законска решења која се предлажу у новом Закону о избору народних посланика, па се решења у овом закону усклађују са решењима из Предлога тог закона.

5) Која промена се предлаже?

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Иако се задржавају досадашња законска решења која се могу сматрати основним постулатима изборног процеса (јединица локалне самоуправе као једна изборна јединица, гласање за изборну листу, са које кандидати добијају мандате према редоследу на листи, примена система највећег количника приликом расподеле мандата, изборни цензус од 3% и др), може се оправдано рећи да закон доноси значајне новине у погледу организације и рада органа за спровођење избора, посебно у погледу транспарентности њиховог рада и ширег круга субјеката из политичког живота који учествују у њиховом раду, па и имају додатна овлашћења у погледу контроле правилности спровођења изборног поступка. Такође, ту су и посебна правила која унапређују положај припадника националних мањина као учесника у изборном поступку. Посебно је важно напоменути решења која доносе прецизна правила о саставу органа за спровођење избора у случају истовремених републичких избора, за народне посланике односно председника Републике, са једне стране и локалних избора са друге стране, чији је циљ виши степен транспарентности рада тих органа и учешће у раду представника ширег круга субјеката који су учесници избора.

Једну од битних новина, коју треба навести на овом месту, представља предлог да се надлежности за одлучивање по жалбама које, у складу са одредбама овог закона, подносе овлашћени подносиоци, са Управног

суда пренесу на више судове опште надлежности. На овај начин, кроз диверзификацију одлучивања преношењем надлежности са једног, Управног суда са три подручна одељења, на 25 виших судова, заштита изборног права ће се учинити битно ефикаснијом, нарочито када се локални избори истовремено спроводе у великом броју јединица локалне самоуправе.

2. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ (чл. 1. до 8)

Основним одредбама уређују се предмет закона, основна начела локалних избора, према којима грађани бирају одборнике скупштина јединица локалне самоуправе на основу општег и једнаког изборног права (члан 2. став 1), избори за одборнике скупштина јединица локалне самоуправе су слободни и непосредни, а гласање је тајно и лично (члан 1. став 2).

Важно је напоменути решење из члана 3. којим је додатно прецизирана дефиниција активног и пасивног изборног права у смислу Уставне одредбе. Према предложеном решењу, изборно право има и пунолетна особа која је делимично пословно способна ако суд у решењу о делимичном лишењу пословне способности није изричито утврдио да је неспособна да врши изборно право. На тај начин, делимично лишење пословне способности, само по себи, не доводи до губитка изборног права. Таквим предложеним решењем уклањају се сва ограничења изборног права по основу интелектуалних тешкоћа и психосоцијалног инвалидитета и српско законодавство се усклађује са циљевима Конвенције УН о правима особама са инвалидитетом.

Право да бира одборнике и да буде биран за одборника има пунолетни држављанин Републике Србије над којим није продужено родитељско право, односно који није потпуно лишен пословне способности и који има пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе у којој остварује изборно право. Лице делимично лишено пословне способности може да бира одборнике и да буде бирано за одборника **ако суд решењем о делимичном лишењу пословне способности није утврдио да је неспособно да врши изборно право** (члан 3).

Основним одредбама утврђује се и да је бирач слободан да одлучи хоће ли гласати и како ће гласати (члан 4. став 1), да бирач има само један глас (члан 5. став 1), као и да гласа за изборну листу кандидата за одборнике (члан 5. став 2). Такође, утврђено је и да се одборници бирају у јединици локалне самоуправе као једној изборној јединици (члан 5. став 3). Одборнички мандати расподељују се изборним листама сразмерно броју добијених гласова, применом система највећег количника (члан 5. став 4). Основне одредбе садрже и начелна одређења у односу на обавештавање о изборима (члан 6), средствима за спровођење избора (члан 7) и о сходној примени других закона (члан 8), што се односи на сходну примену закона којим се уређује избор народних посланика.

3. ОРГАНИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ИЗБОРА (чл. 9. до 33)

Према предложеним решењима, локалне изборе спроводе изборна комисија и бирачки одбори (члан 9). Органи за спровођење избора раде у сталном и проширеном саставу (члан 12. став 1). Подносилац проглашене изборне листе има право да предложи члана и заменика члана органа за спровођење избора у проширеном саставу (члан 12. став 2).

Надлежности изборне комисије су: 1) стара се о законитом спровођењу локалних избора; 2) организује техничку припрему за локалне

изборе; 3) објављује роковник за вршење изборних радњи; 4) прописује обрасце за спровођење изборних радњи; 5) именује, разрешава и констатује престанак функције члана и заменика члана органа за спровођење избора; 6) доноси решење којим проглашава, одбацује или одбија да прогласи изборну листу, као и закључак којим налаже подносиоцу изборне листе да отклони недостатке изборне листе; 7) доноси решење којим констатује да је повучена проглашена изборна листа; 8) доноси решење којим констатује да место кандидата за одборника на изборној листи остаје празно; 9) одређује бирачка места; 10) обезбеђује изборни материјал за спровођење локалних избора; 11) утврђује облик, изглед и боју гласачких листића и контролног листа за проверу исправности гласачке кутије; 12) утврђује број гласачких листића који се штампа, као и број резервних гласачких листића; 13) одобрава штампање гласачких листића и врши надзор над штампањем; 14) уређује начин примопредаје изборног материјала пре и после гласања; 15) даје информације бирачима о томе да ли су у изводу из бирачког списка евидентирани да су гласали на изборима; 16) доставља податке органима надлежним за прикупљање и обраду статистичких података; 17) одлучује о приговорима, у складу са овим законом; 18) утврђује на седници прелиминарне резултате локалних избора за сва бирачка места која су обрађена у року од 24 часа од затварања бирачких места; 19) утврђује резултате избора, доноси и објављује укупан извештај о резултатима избора; 20) подноси скупштини извештај о спроведеним изборима; 21) обавља и друге послове предвиђене овим законом. Обрасце који су потребни за подношење изборне листе изборна комисија прописује у року од три дана од дана када је одлука о расписивању избора ступила на снагу. Изборна комисија доноси свој пословник и објављује га на веб-презентацији. У свом раду, изборна комисија сходно примењује упутства и друге акте Републичке изборне комисије који се односе на избор народних посланика (члан 25).

Новине у организационом смислу које уважавају обим послова као критеријум јесу начин одређивања сталног састава изборних комисија.

Изборну комисију у сталном саставу чине:

- 1) председник, шест чланова, заменик председника и шест заменика чланова у јединицама локалне самоуправе које имају највише 50.000 уписаних бирача;
- 2) председник, осам чланова, заменик председника и осам заменика чланова у јединицама локалне самоуправе које имају највише 100.000 уписаних бирача;
- 3) председник, десет чланова, заменик председника и десет заменика чланова у јединицама локалне самоуправе које имају највише 500.000 уписаних бирача;
- 4) председник, 12 чланова, заменик председника и 12 заменика чланова у јединицама локалне самоуправе које имају више од 500.000 уписаних бирача.

Председника, чланове, заменика председника и заменике чланова изборне комисије именује скупштина. Одлука о именовању чланова и заменика чланова изборне комисије објављује се на веб-презентацији Републичке изборне комисије. Нов сазив скупштине дужан је да именује нов стални састав изборне комисије у року од шест месеци од дана конституисања скупштине. Када скупштина именује нов стални састав изборне комисије, престаје мандат претходног сталног састава изборне комисије (члан 18). Чланови и заменици чланова изборне комисије у сталном саставу именују се на предлог одборничких група сразмерно њиховој заступљености у укупном броју одборника који припадају одборничким групама (члан 20).

Битну новину представља и одредба о томе у којим случајевима се право предлагања чланова и заменика чланова локалне изборне комисије (као и бирачких одбора) у сталном саставу може признати и самосталном одборнику или групи одборника који нису чланови ниједне одборничке групе, а све у циљу постизања што боље репрезентације свих политичких опција заступљених у локалној скупштини. Тако се одборничком групом у смислу предлагања чланова и/или заменика чланова органа за спровођење локалних избора у сталном саставу сматра одборник појединац или група одборника која броји мање од оног броја одборника који је потребан за образовање одборничке групе: 1) ако су сви ти одборници изабрани са исте изборне листе; 2) ако изборна листа на којој су изабрани није освојила онолико мандата колико је потребно за образовање одборничке групе; 3) ако нико од њих није приступио некој одборничкој групи; 4) ако су сви ти одборници потписали предлог за именовање члана, односно заменика члана органа за спровођење локалних избора у сталном саставу

У том смислу, битно је напоменути да предложена законска решења подразумевају да у расподелу места која припадају овлашћеним предлагачима у изборној комисији улазе не само места чланова, већ и заменика чланова изборне комисије, услед чега би сразмерна расподела места могла да доведе до ситуације да најмањем овлашћеном предлагачу припадне само место заменика члана у изборној комисији. Овакво решење, даље, подразумева да комплетирање састава изборне комисије подразумева и политичке консултације и договоре, уз поштовање законом утврђених правила за састављање изборне комисије у сталном саставу.

Предлаже се и прецизирање круга лица из реда којих се именују секретари и заменици секретара изборних комисија, као учесника у раду изборних комисија без права одлучивања, као и одређивање овлашћеног предлагача за њихово именовање (члан 21).

Посебну новину представљају и прецизна правила о мерилима за именовање лица у стални састав бирачких одбора. Број председника, заменика председника, чланова и заменика чланова свих бирачких одбора у сталном саставу који припада одборничкој групи мора да буде сразмеран њеној заступљености у скупштини на дан када је одлука о расписивању локалних избора ступила на снагу. Одборничка група која на дан када је одлука о расписивању локалних избора ступила на снагу има више од половине од укупног броја одборника предлаже у једној половини бирачких одбора председника и два заменика члана, а у другој половини бирачких одбора предлаже заменика председника, једног члана и заменика другог члана, док се преостала места у бирачким одборима расподељују осталим одборничким групама сразмерно њиховој заступљености у скупштини на дан када је одлука о расписивању локалних избора ступила на снагу. Ниједна одборничка група не може на једном бирачком месту да предложи и председника и заменика председника бирачког одбора. На основу законом прописаних мерила, изборна комисија благовремено прописује и објављује на веб-презентацији распоред места по којем одборничке групе предлажу чланове и заменике чланова бирачких одбора у сталном саставу (члан 29).

Новине које се односе на унапређење, модернизацију, економичност и ефикасност рада органа за спровођење избора укључују и коришћење веб-презентације Републичке изборне комисије у свим фазама изборног поступка као примарног канала за објављивање одлука локалне изборне комисије (нпр. члан 26) који је од значаја и за улагање правних средстава против тих одлука.

4. ТОК ИЗБОРНОГ ПОСТУПКА (чл. 34. до 44)

Према предложеним решењима, локалне изборе расписује председник Народне скупштине, а одлука о расписивању локалних избора ступа на снагу оног дана када је објављена у „Службеном гласнику Републике Србије“ (члан 34).

У наведеном смислу новина је и да се одлука о расписивању локалних избора доноси **најраније 120 дана**, а најкасније 45 дана пре истека мандата одборника којима истиче мандат. Од дана расписивања локалних избора до дана гласања не може проћи мање од 45 ни више од 60 дана (члан 35).

Потребно је напоменути и да је законом значајно прецизиран начин вршења већег броја изборних радњи и поступања, укључујући и прецизирање документације која је потребна ради утврђивања одређеног статуса. Најбољи пример за то је прецизирање документације која се доставља уз изборну листу.

Предлог закона задржава постојеће решење да на изборној листи мора да буде најмање 40% кандидата мање заступљеног пола на изборној листи, при чему се преузима одредба из Предлога закона о избору народних посланика, којом се прецизније дефинише начин распоређивања кандидата на изборној листи према половима, тако што се јасно прописује да се међу сваких пет кандидата морају наћи три кандидата једног и два кандидата другог пола, чиме се спречава могуће изигравање смисла постојеће законске одредбе (члан 41).

Приликом подношења изборне листе изборној комисији, обавезно се доставља и следећа документација: 1) писмена сагласност сваког кандидата за одборника да прихвата кандидатуру, на обрасцу који прописује изборна комисија која садржи његово име, презиме, ЈМБГ, занимање, место и адресу пребивалишта; 2) исправа о очитаној личној карти са микроконтролером (чипом), односно фотокопија личне карте без микроконтролера, за сваког кандидата за одборника; 3) законом предвиђен број писмених изјава бирача да подржавају изборну листу на обрасцу који прописује изборна комисија које су оверене пре истека рока за подношење изборне листе и које садрже име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта за сваког бирача; 4) списак бирача који су потписали поднете изјаве да подржавају изборну листу у електронском облику на обрасцу који прописује изборна комисија, а који садржи презиме и име бирача, његов ЈМБГ и податке о оверитељу који је оверио потпис на изјави; 5) писмена сагласност носиоца листе да се у називу изборне листе употреби његово лично име, која садржи његово име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта ако изборна листа у свом називу садржи лично име физичког лица и ако он није потписао други документ који се предаје уз изборну листу, а чије се потписивање сматра давањем сагласности да се његово лично име употреби у називу изборне листе; 6) писмена сагласност правног лица да се у називу изборне листе употреби његов назив, која садржи назив и седиште правног лица које ту сагласност даје; 7) овлашћење да се у име политичке странке поднесе изборна листа ако је не подноси заступник уписан у Регистар политичких странака, које се даје у писменом облику, а које садржи име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта овлашћеног лица; 8) коалициони споразум ако изборну листу подноси коалиција; 9) овлашћење да се у име политичке странке закључи коалициони споразум ако га није закључио заступник уписан у Регистар политичких странака, које се даје у писменом облику, а које садржи име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта овлашћеног лица; 10) споразум о образовању групе грађана, ако изборну листу подноси група грађана; 11) писмена сагласност да се у називу коалиције,

односно групе грађана употреби лично име физичког лица или назив правног лица која садржи име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта физичког лица, односно назив и седиште правног лица које ту сагласност даје ако коалиција, односно група грађана у свом називу садржи лично име физичког лица, односно назив правног лица и ако то физичко лице није потписало неки документ који се предаје уз изборну листу, а чије се потписивање сматра давањем сагласности да се то лично име употреби у називу коалиције, односно групе грађана (члан 41).

Имајући у виду да јединице локалне самоуправе образоване Законом о територијалној организацији Републике Србије имају значајно различити број становника, па самим тим и бирача (од 10.000 до 100.000 становника, а неки градови и више стотина хиљада, при чему посебно треба узети у обзир и град Београд), предлаже се да се број потребних потписа за подршку изборној листи веже за број бирача у јединици локалне самоуправе (члан 42).

Према Предлогу закона, за проглашење изборне листе потребно је да је својим потписима подржи:

- 1) 200 бирача у јединицама локалне самоуправе које на дан расписивања избора имају највише 20.000 уписаних бирача;
- 2) 300 бирача у јединицама локалне самоуправе које на дан расписивања избора имају највише 30.000 уписаних бирача;
- 3) 500 бирача у јединицама локалне самоуправе које на дан расписивања избора имају највише 50.000 уписаних бирача;
- 4) 600 бирача у јединицама локалне самоуправе које на дан расписивања избора имају највише 70.000 уписаних бирача;
- 5) 800 бирача у јединицама локалне самоуправе које на дан расписивања избора имају највише 100.000 уписаних бирача;
- 6) 1.000 бирача у јединицама локалне самоуправе које на дан расписивања избора имају највише 500.000 уписаних бирача;
- 7) 3.000 бирача у јединицама локалне самоуправе које на дан расписивања избора имају више од 500.000 уписаних бирача.

Оно што представља битну новину и усклађивање са међународним стандардима и препоруком Канцеларије за демократске институције и људска права јесте напуштање правила да бирач може својим потписом да подржи само једну изборну листу. Наиме, по угледу на идентичну одредбу Предлога новог Закона о избору народних посланика, и овим предлогом се предлаже да се бирачима омогући да подрже више изборних листа.

5. ГЛАСАЊЕ И УТВРЂИВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ГЛАСАЊА (чл. 45. до 60)

У овом делу закона, између осталог, утврђују се садржина гласачког листића (члан 45) и број примерака записника о раду бирачког одбора (члан 46), а уређују се питања у вези са примопредајом изборног материјала након затварања бирачког места (члан 47), немогућношћу да се утврде резултати гласања на бирачком месту (члан 55), поништавањем гласања на бирачком месту по службеној дужности (члан 56), приговором на гласање на бирачком месту (члан 57) и понављањем гласања (члан 58).

Као што је већ речено, неки контролни механизми, укључујући и поступак контроле записника о раду бирачког одбора, преузети су из новог Закона о избору народних посланика.

Приликом примопредаје изборног материјала након завршетка гласања представници бирачког одбора и изборне комисије дужни су да изврше

контролу записника о раду бирачког одбора, констатују евентуалне грешке у попуњавању записника и о томе сачине извештај. Изборна комисија све записнике о раду бирачког одбора објављује на веб-презентацији, а ако је исправљена грешка у попуњавању записника о раду бирачког одбора, објављује се и решење о исправљању записника о раду бирачког одбора (члан 48).

Ако у записнику о раду бирачког одбора постоје очигледне омашке у попуњавању тог записника (**лаке грешке**), које се дефинишу Предлогом закона, изборна комисија на основу извештаја којим су констатоване грешке у попуњавању записника о раду бирачког одбора доноси решење о исправљању записника о раду бирачког одбора (члан 49).

Ако у записнику о раду бирачког одбора постоје грубе логичко-рачунске грешке (**тешке грешке**), које Предлогом закона нису побројане, већ су наведени само карактеристични примери, изборна комисија може поступати тројако, односно донети решење о исправљању записника о раду бирачког одбора, донети решење којим констатује да се на одређеном бирачком месту не могу утврдити резултати гласања или донети решење којим поништава гласање на бирачком месту по службеној дужности, у зависности од чињеничног стања утврђеног приликом контроле записника о раду бирачког одбора (члан 50).

Исто се, у смислу преузимања решења из Предлога закона о избору народних посланика, односи и на следеће. Сваки члан и заменик члана изборне комисије има право да у року од 48 часова од завршетка гласања изврши увид у изборни материјал са сваког бирачког места и да провери да ли је гласао бирач који му достави своју адресу, ЈМБГ и писмену сагласност за ту проверу (члан 51).

Посебан вид контроле, исто као и у Предлогу закона о избору народних посланика, „резервисан” је за опозиционе изборне листе.

На захтев подносиоца проглашене опозиционе изборне листе (изборна листа чији подносилац нема одборнике у скупштини, односно изборна листа чији подносилац није део скупштинске већине) која је према прелиминарним резултатима избора освојила више од 2% гласова, а који се подноси у року од 48 часова од затварања бирачких места, изборна комисија одређује да се изврши контрола записника о раду бирачких одбора са највише 5% бирачких места. Ако је захтевима за контролу записника о раду бирачких одбора по узорку обухваћено више од 5% бирачких места, контрола записника о раду бирачких одбора врши се на оним бирачким местима на којима је уписано највише бирача. Против решења којим је одбијен или одбачен захтев за контролу записника о раду бирачког одбора по узорку подносилац захтева може поднети приговор изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији. Против решења којим је усвојен захтев за контролу записника о раду бирачког одбора по узорку подносилац проглашене изборне листе може поднети приговор изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији (члан 52).

О извршеној контроли записника о раду бирачких одбора изборна комисија сачињава извештај и објављује га на веб-презентацији. Ако се на основу контроле записника о раду бирачких одбора у погледу броја гласова који је добила одређена изборна листа утврди да постоји укупно одступање између садржине изборног материјала и записника о раду бирачког одбора веће од 10% на свим контролисаним бирачким местима, извршиће се контрола записника о раду бирачког одбора са још 5% бирачких места. Ако се након додатне контроле записника о раду бирачких одбора у погледу броја гласова

који је добила одређена изборна листа утврди да постоји укупно одступање између садржине изборног материјала и записника о раду бирачког одбора веће од 10% на свим контролисаним бирачким местима, извршиће се контрола свих записника о раду бирачког одбора. Контрола записника о раду бирачких одбора по узорку завршава се када изборна комисија усвоји извештај којим се констатује да на контролисаном узорку не постоји одступање између садржине изборног материјала и записника о раду бирачких одбора веће од 10%, односно извештај о резултатима контроле свих бирачких места (члан 53).

Ако је приликом контроле записника о раду бирачког одбора коју врше чланови и заменици чланова изборне комисије, као и приликом контроле записника о раду бирачког одбора по узорку констатовано да се не слажу садржина изборног материјала и записник о раду бирачког одбора, изборна комисија доноси решење о исправљању записника о раду бирачког одбора. Ако је приликом контроле записника о раду бирачког одбора констатовано да постоји неправилност која је разлог за поништавање гласања на бирачком месту по службеној дужности, изборна комисија доноси решење којим поништава гласање на бирачком месту. Ако постоји основана сумња да је велико неслагање између садржине изборног материјала и записника о раду бирачког одбора последица свесне и намерне активности која је усмерена на то да се утврди неистинит резултат избора, изборна комисија дужна је да против чланова бирачког одбора поднесе кривичну пријаву надлежном јавном тужилаштву (члан 54).

6. РАСПОДЕЛА, ДОДЕЉИВАЊЕ И ПРЕСТАНАК МАНДАТА (чл. 61. до 74)

У овом делу закона задржавају се постојећа решења о изборном цензусу од 3% (члан 61), примени система највећег количника (члан 62) и начину доделе одборничких мандата према редоследу кандидата на изборној листи (члан 63).

Новину у овом делу, између осталог, представља правило о сазивању конститутивне седнице скупштине.

Конститутивну седницу скупштине сазива председник скупштине из претходног сазива, у року од десет дана од дана објављивања решења о додели одборничких мандата на веб-презентацији, тако да се та седница одржи најкасније 30 дана од дана објављивања решења о додели мандата (члан 65). На изнети начин се напушта постојеће решење према којем се рок за сазивање конститутивне седнице рачуна од објављивања резултата избора.

По питању подношења оставке, задржавају се постојећа законска решења, с тим што се Предлогом закона прописује да ће оставка бити пуноважна само ако је потпис одборника оверен након што му је потврђен мандат, при чему се оставка више неће моћи опозвати.

7. ПОСЕБНА ПРАВИЛА ЗА ИЗБОРНЕ ЛИСТЕ НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА (чл. 75. до 78)

Потреба да се спрече злоупотребе приликом предлагања изборних листа националних мањина постоји и на локалном као и на републичком нивоу, тако да су и овде преузета решења из Предлога новог закона о избору народних посланика, уз уважавање специфичности које се односе на ситуације у којима припадници националних мањина у одређеним срединама заправо не представљају мањину у укупном становништву те средине, тј. јединице локалне самоуправе, па би уважавање свих правила везаних за положај мањина

заправо довело до потпуно диспропорционалних резултата у односу на број освојених гласова.

Изборном листом националне мањине у смислу овог закона сматра се она изборна листа за коју је изборна комисија утврдила да је основни циљ њеног подношења представљање и заступање интереса националне мањине, као и заштита и побољшање права припадника националне мањине, у складу са међународним правним стандардима. Изборна комисија посебним решењем утврђује да изборна листа има положај изборне листе националне мањине у смислу овог закона истовремено када је проглашава, а на предлог подносиоца изборне листе који мора бити поднет заједно са изборном листом. Изборна комисија може да затражи мишљење надлежног националног савета националне мањине о томе да ли одређена изборна листа може имати положај изборне листе националне мањине. Подносилац изборне листе националне мањине може бити само политичка странка националне мањине или коалиција коју чине искључиво политичке странке националних мањина. Изборна листа може имати положај изборне листе националне мањине у смислу одредаба овог закона којима се уређује број потписаних изјава бирача који подржавају изборну листу и начин расподеле мандата само ако према подацима последњег пописа становништва на територији јединице локалне самоуправе живе припадници националне мањине које та изборна листа представља, под додатним условом да је проценат припадника те националне мањине у укупном броју становника на територији јединице локалне самоуправе мањи од 50% (члан 75).

Изборна комисија решењем одбија предлог да се одређеној изборној листи утврди да има положај изборне листе националне мањине ако је носилац листе или кандидат за одборника на изборној листи лице за које је опште познато да је члан друге политичке странке која није политичка странка националне мањине или ако се утврде друге околности које несумњиво указују на намеру да се изигра закон (члан 76).

Поред тога, што се тиче националних мањина, смањен је број потписа потребних за проглашење изборне листе националне мањине, тако да се тиме на још један начин унапређује положај мањина и олакшава им се учешће у изборном поступку, поготово оним мањинама које имају мањи број припадника. Наиме, изборна комисија може прогласити изборну листу националне мањине ако подносилац изборне листе достави број потписаних и оверених изјава бирача да подржавају изборну листу који је **двоструко мањи од броја који се тражи по општим правилима овог закона** (члан 77).

Изборна листа националне мањине учествује у расподели мандата и онда када добије мање од 3% гласова од укупног броја бирача који су гласали. Када се расподељују мандати применом система највећег количника, количници изборних листа националних мањина које су освојиле мање од 3% гласова увећавају се за 35% (члан 78).

8. ЗАШТИТА ИЗБОРНОГ ПРАВА (чл. 79. до 89)

Законом се, прво, одређује да су правна средства у спровођењу избора приговор и жалба (члан 79). Затим се одређују општа правила о праву на приговор. Подносилац проглашене изборне листе има право да поднесе приговор против донете одлуке, предузете радње и због пропуштања да се донесе одлука, односно предузме радња у спровођењу избора, ако овим законом није прописано другачије. Подносилац изборне листе, политичка странка, одборничка група, кандидат за одборника, бирач и лице чије је име у називу изборне листе или подносиоца изборне листе могу поднети приговор

када је то прописано овим законом (члан 80). Посебно се у односу на досадашња решења прецизира садржина приговора. Приговор мора да буде разумљив и да садржи све оно што је потребно да би по њему могло да се поступи, а нарочито: 1) означање да се приговор подноси изборној комисији; 2) име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште подносиоца приговора ако је подносилац приговора физичко лице; 3) назив и седиште подносиоца приговора и име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште лица које је овлашћено да заступа подносиоца приговора ако је подносилац приговора правно лице; 4) назив проглашене изборне листе, назив подносиоца проглашене изборне листе и име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште лица које је овлашћено да заступа подносиоца проглашене изборне листе ако приговор подноси подносилац проглашене изборне листе; 5) потпис подносиоца приговора; 6) предмет приговора, а нарочито тачан назив одлуке уз означање доносиоца, датума доношења и броја под којим је заведена одлука ако се приговором оспорава одлука, односно тачан опис радње уз назначење ко је и када ту радњу предузео ако се приговором оспорава радња у изборном поступку; 7) чињенице на којима се заснива приговор; 8) доказе. Ако је приговор неразумљив или непотпун, изборна комисија доноси решење којим га одбацује (члан 81).

Као и у случају Предлога закона о избору народних посланика, продужавају се и рокови у поступцима заштите изборног права и на локалним изборима. Тако ће се приговор моћи поднети у року од 72, уместо 24 часа од објављивања одлуке, односно предузимања радње коју подносилац сматра неправилном, ако другачије није одређено овим законом. Приговор због тога што у року који је прописан законом или подзаконским актом Републичке изборне комисије није донета одлука, односно предузета радња, може се поднети такође у року од 72 часа од истека рока у којем је одлука требало да буде донета, односно у којем је радња требало да буде предузета, ако другачије није одређено овим законом (члан 82).

О приговору одлучује изборна комисија. Изборна комисија је дужна да у новом, продуженом року од 72, уместо досадашњих 48 часова од пријема приговора, донесе и објави решење о приговору. Приговор и решење о приговору изборна комисија објављује на веб-презентацији (члан 83).

Против решења изборне комисије којим је одбачен или одбијен приговор подносилац приговора може поднети жалбу надлежном вишем суду, такође у продуженом року од 72 уместо 48 часова од објављивања решења на веб-презентацији. Жалба због тога што у прописаном року није донета одлука о приговору може се поднети такође у року од 72 часа од истека рока у којем је требало да буде донета одлука о приговору. Против решења изборне комисије којим је усвојен приговор подносилац проглашене изборне листе, подносилац изборне листе, политичка странка, одборничка група, кандидат за одборника, бирач и лице чије је име у називу изборне листе или подносиоца изборне листе могу поднети жалбу надлежном вишем суду у року од 72 часа од објављивања решења на веб-презентацији ако им тиме што је усвојен приговор непосредно повређен правни интерес (члан 85).

Изборна комисија дужна је да у року од 24 часа од пријема жалбе достави надлежном вишем суду жалбу и све потребне списе. Виши суд доноси одлуку по жалби у новом року од 72 уместо досадашњих 48 часова од пријема жалбе са списима. Одлука донета у поступку по жалби доставља се подносиоцу жалбе преко изборне комисије (члан 86).

Чланом 87. дефинисано је одлучивање надлежног вишег суда по жалби, при чему је одлука донета у поступку по жалби правноснажна и против ње се не могу поднети ванредна правна средства предвиђена законом којим се уређује управни спор.

Предвиђа се и сходна примена Закона о општем управном поступку приликом одлучивања о приговору, односно Закона о управним споровима приликом одлучивања по жалби (члан 88).

Изборна комисија на веб-презентацији објављује сва поднета правна средства и одлуке које су донете по њима (члан 89).

9. ИСТОВРЕМЕНО ОДРЖАВАЊЕ ЛОКАЛНИХ ИЗБОРА И ИЗБОРА НА РЕПУБЛИЧКОМ НИВОУ (чл. 90. до 96)

Посебно је важно још једном напоменути решења која доносе прецизна правила о саставу органа за спровођење избора у случају истовремених републичких избора (избора за народне посланике односно избора за председника Републике), са једне и локалних избора са друге стране, чији је циљ виши степен транспарентности рада тих органа и учешће у раду представника ширег круга субјеката који су учесници избора.

Гласање на локалним изборима који се одржавају истог дана када и избори на републичком нивоу спроводе бирачки одбори у сталном саставу који су образовани у складу са законом којим се уређује избор народних посланика. У национално мешовитим јединицама локалне самоуправе, у смислу Закона о локалној самоуправи, гласање на локалним изборима и на изборима на републичком нивоу који се одржавају истог дана спроводе бирачки одбори који у сталном саставу имају председника, три члана и њихове заменике. Председник бирачког одбора, два члана и три заменика члана именују се на предлог посланичких група у Народној скупштини, тако да број председника, чланова и заменика чланова у сталном саставу свих бирачких одбора на територији јединице локалне самоуправе који припада посланичкој групи мора да буде сразмеран њеној заступљености у Народној скупштини на дан када је одлука о расписивању избора ступила на снагу. Заменик председника бирачког одбора и један члан бирачког одбора именују се на предлог одборничких група у скупштини, тако да број заменика председника и чланова у сталном саставу свих бирачких одбора на територији јединице локалне самоуправе који припада одборничкој групи мора да буде сразмеран њеној заступљености у скупштини на дан када је одлука о расписивању избора ступила на снагу (члан 92).

Сваки подносилац изборне листе за локалне изборе и сваки предлагач кандидата на изборима на републичком нивоу има право да предложи члана и заменика члана у органе за спровођење избора у проширеном саставу. Ако је иста политичка странка, коалиција, односно иста група грађана предлагач кандидата за изборе на републичком нивоу и подносилац проглашене изборне листе за избор одборника, она у органе за спровођење избора у проширеном саставу може предложити само једног члана и једног заменика члана (члан 93).

Истоветност коалиција, односно група грађана у смислу предлагања члана и заменика члана у органе за спровођење избора у проширеном саставу не цени се према називу коалиције, односно групе грађана, већ према потписницима коалиционог споразума, односно споразума о образовању групе грађана. Коалиција која је предлагач кандидата за изборе на републичком нивоу и коалиција која је подносилац проглашене изборне листе за избор одборника сматрају се истом коалицијом ако је и једну и другу образовало више

од половине истих политичких странака. Група грађана која је предлагач кандидата за изборе на републичком нивоу и група грађана која је подносилац проглашене изборне листе за избор одборника сматрају се истом групом грађана ако је и једну и другу образовало више од половине истих бирача (члан 94).

Ако две или више политичких странака на изборима на републичком нивоу учествују самостално, а на локалним изборима у коалицији, свака од њих има право да предложи по једног члана и једног заменика члана у органе за спровођење избора у проширеном саставу. Ако две или више политичких странака на изборима на републичком нивоу учествују у коалицији, а на локалним изборима учествују самостално, њима заједно припада право да предложи једног члана и једног заменика члана у органе за спровођење избора у проширеном саставу (члан 95).

Члан органа за спровођење избора у проширеном саставу који је именован на предлог политичке странке, коалиције, односно групе грађана која учествује на једним **изборима може гласати само за оне одлуке органа за спровођење избора које су заједничке за оба изборна поступка** (нпр. одређивање бирачких места, образовање бирачког одбора у сталном саставу) **и које се односе само на онај изборни поступак у којем његов предлагач учествује** (члан 96).

10. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ (чл. 97. до 101)

На основу на почетку наведених политичких разговора односно консултација о којима је било речи, установљена су и посебна правила која треба да допринесу већој транспарентности рада органа за спровођење локалних избора који ће се одржати након ступања на снагу овог закона, као и свеобухватнијем поступку контроле изборног процеса.

Чланом 98. се предлаже прописивање прелазног периода од годину дана у којем би Управни суд привремено задржао надлежност за одлучивање по жалбама поднетим у поступцима спровођења локалних избора који буду расписани у року од једне године од дана када је овај закон ступио на снагу. Такође, у истом периоду Управни суд би задржао надлежност за одлучивање и по жалбама на одлуке скупштина јединица локалне самоуправе о именовану чланова и заменика чланова локалних изборних комисија, против одлука донетих у вези са потврђивањем мандата одборника, против одлука којима је констатован престанак мандата одборника, као и због пропуштања да се констатује престанак мандата одборника, под условом да су те жалбе поднете у року од годину дана од дана када је овај закон ступио на снагу.

Прве локалне изборе који буду расписани након ступања на снагу овог закона спровешће изборне комисије у чији стални састав, поред чланова и заменика чланова који се именују по општим правилима Предлога закона, треба да уђу још по један члан и заменик члана које ће именовати Републичка изборна комисија на предлог председника Народне скупштине, а мандат ће им трајати до коначности укупног извештаја о резултатима локалних избора. У спровођењу првих локалних избора који буду расписани након ступања на снагу овог закона учествоваће бирачки одбори у чији стални састав, поред чланова и заменика чланова који се именују по општим правилима Предлога закона, треба да уђу још по један члан и заменик члана које ће именовати Републичка изборна комисија на предлог председника Народне скупштине (члан 99).

Ступањем на снагу овог закона, престаће да важи постојећи Закон о локалним изборима (члан 100).

Предвиђа се да закон ступи на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије” (члан 101).

6) Да ли је промена заиста неопходна и у ком обиму?

Неопходна је јер је препоручена од стране релевантних међународних организација и договорена од стране већине најзначајнијих политичких актера у Републици Србији.

7) На које циљне групе ће утицати предложена промена? Утврдити и представити циљне групе на које ће промена имати непосредан односно посредан утицај.

Утицаће на то да се смањи број неправилности на изборима па ће тиме олакшати остваривање бирачког права грађанима, прошириће се обим контроле изборног процеса па ће исти бити демократичнији и транспарентнији.

8) Да ли постоје важећи документи јавних политика којима би се могла остварити жељена промена и о којим документима се ради?

Не.

9) Да ли је промену могуће остварити применом важећих прописа?

Нова правила се морају формалноправно прописати законом.

10) Квантитативно (нумерички, статистички) представити очекиване трендове у предметној области, уколико се одустане од интервенције (*status quo*).

Мањи број неправилности на изборима, мањи број приговора и жалби, виши степен демократичности и транспарентности би требало да буде резултат предложених решења.

11) Какво је искуство у остваривању оваквих промена у поређењу са искуством других држава, односно локалних самоуправа (ако је реч о јавној политици или акту локалне самоуправе)?

Предложена решења одговарају међународним стандардима у датој области и препоручене су од стране Организације за европску безбедности и сарадњу и Канцеларије за демократске институције и људска права.

Кључна питања за утврђивање циљева

1) Због чега је неопходно постићи жељену промену на нивоу друштва? (одговором на ово питање дефинише се општи циљ).

Неопходно је обезбедити већу демократичност изборног процеса, пре свега имајући у виду значај тог процеса и његово вредновање у поступку приступања ЕУ. Нематеријална вредност која се прибавља за грађане јесте виши степен демократичности у друштву, мање тензије које се стварају између супротстављених опција у друштву, одбацивање

искључивости, говора мржње, афирмисање права на слободно изношење мишљења и ставова о одређеним политичким, економским и другим питањима у друштву и др, укључујући и даљу афирмацију европских вредности у друштву.

2) Шта се предметном променом жели постићи? (одговором на ово питање дефинишу се посебни циљеви, чије постизање треба да доведе до остварења општег циља. У односу на посебне циљеве, формулишу се мере за њихово постизање).

Жели се постићи: већа транспарентност и демократичност рада органа за спровођење избора, ефикаснија контрола изборног процеса.

3) Да ли су општи и посебни циљеви усклађени са важећим документима јавних политика и постојећим правним оквиром, а пре свега са приоритетним циљевима Владе?

Јесу.

4) На основу којих показатеља учинка ће бити могуће утврдити да ли је дошло до остваривања општих односно посебних циљева

Мањи број неправилности на изборима, мањи број приговора и жалби, виши степен демократичности и транспарентности.

Извор провера у односу на постојеће податке са претходних избора који су горе дати биће извештаји о спровођењу избора који ће бити сачињени од овлашћених субјеката, пре свега РИК, након њиховог окончања.

Кључна питања за идентификовање опција јавних политика

1) Које релевантне опције (алтернативне мере, односно групе мера) за остварење циља су узете у разматрање? Да ли је разматрана „*status quo*” опција?

Јесте, али из формалноправних разлога једина опција је измена прописа.

2) Да ли су, поред регулаторних мера, идентификоване и друге опције за постизање жељене промене и анализирани њихови потенцијални ефекти?

Није могуће применити друге опције јер је из формалноправних разлога неопходна измена прописа.

3) Да ли су, поред рестриктивних мера (забране, ограничења, санкције и слично) испитане и подстицајне мере за постизање посебног циља?

Размотрене су све могуће мере.

4) Да ли су у оквиру разматраних опција идентификоване институционално управљачко организационе мере које је неопходно спровести да би се постигли посебни циљеви?

Јесу, јер је потребно на основу прописаних решења изменити начин именовања и састав органа за спровођење избора, пре свега

укључивањем ширег круга политичких актера у рад органа за спровођење избора, ради постизања веће транспарентности односно демократичности.

5) Да ли се промена може постићи кроз спровођење информативно-едукативних мера?

Да, коришћењем веб-презентација органа за спровођење избора приликом доношења одлука у смислу објављивања и почетка правног дејства од објављивања на веб-презентацијама.

6) Да ли циљне групе и друге заинтересоване стране из цивилног и приватног сектора могу да буду укључене у процес спровођења јавне политике, односно прописа или се проблем може решити искључиво интервенцијом јавног сектора?

Могу бити укључени као политички учесници самог процеса и као посматрачи избора у складу са законским правилима која се усвоје.

7) Да ли постоје расположиви, односно потенцијални ресурси за спровођење идентификованих опција?

Постоје, и у смислу буџетских средстава која ће бити за те намене опредељена као и обучених лица за спровођење изборног процеса.

8) Која опција је изабрана за спровођење и на основу чега је процењено да ће се том опцијом постићи жељена промена и остварење утврђених циљева?

Са формалноправног становишта ово је једина спроводљива опција, измена закона.

Кључна питања за анализу финансијских ефеката

1) Какве ће ефекте изабрана опција имати на јавне приходе и расходе у средњем и дугом року?

Нема таквих ефеката, ради се о процесу који се периодично обавља у складу са Уставом и законом.

2) Да ли је финансијске ресурсе за спровођење изабране опције потребно обезбедити у буџету, или из других извора финансирања и којих?

Потребно је обезбедити буџетска средства.

3) Како ће спровођење изабране опције утицати на међународне финансијске обавезе?

Неће утицати.

4) Колики су процењени трошкови увођења промена који проистичу из спровођења изабране опције (оснивање нових институција, реструктурирање постојећих институција и обука државних службеника) исказани у категоријама капиталних трошкова, текућих трошкова и зарада?

Пре свега је потребно финансирати набавку и штампање изборног материјала, као и трошкове рада локалних изборних комисија и бирачких одбора.

5) Да ли је могуће финансирати расходе изабране опције кроз редистрибуцију постојећих средстава?

Није.

6) Какви ће бити ефекти спровођења изабране опције на расходе других институција?

Повећаће се пре свега расходи локалних изборних комисија.

Кључна питања за анализу економских ефеката

1) Које трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати привреди, појединој грани, односно одређеној категорији привредних субјеката?

Пре свега је потребно финансирати набавку и штампање изборног материјала, као и трошкове рада локалних изборних комисија и бирачких одбора.

2) Да ли изабрана опција утиче на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту (укључујући и ефекте на конкурентност цена) и на који начин?

Не.

3) Да ли изабране опције утичу на услове конкуренције и на који начин?

Не.

4) Да ли изабрана опција утиче на трансфер технологије и/или примену техничко-технолошких, организационих и пословних иновација и на који начин?

Не.

5) Да ли изабрана опција утиче на друштвено богатство и његову расподелу и на који начин?

Не, у смислу материјалних вредности, али утиче на повећање тзв. европских вредности у смислу повећања степена демократичности у друштву. Нематеријална вредност која се прибавља за грађане јесте виши степен демократичности у друштву, мање тензије које се стварају између супротстављених опција у друштву, одбацивање искључивости, говора мржње, афирмисање права на слободно изношење мишљења и ставова о одређеним политичким, економским и другим питањима у друштву и др, укључујући и даљу афирмацију европских вредности у друштву.

6) Какве ће ефекте изабрана опција имати на квалитет и статус радне снаге (права, обавезе и одговорности), као и права, обавезе и одговорности послодаваца?

Нема утицаја.

Кључна питања за анализу ефеката на друштво

1) Колике трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати грађанима?

Пре свега је потребно финансирати набавку и штампање изборног материјала, као и трошкове рада локалних изборних комисија и бирачких одбора, што се врши из буџетских средстава.

Предложена решења неће непосредно одразити на однос трошкова и користи грађана. Предложене измене имају за циљ подизање нивоа демократичности и транспарентности изборног процеса, пре свега кроз усаглашавање изборног поступка на локалном нивоу власти са новим решењима у Закону о избору народних посланика, који се истовремено предлаже.

Очекује се да ће предложена промена утицати на проширивање обима контроле изборног процеса и смањивање броја неправилности на изборима, па ће тиме олакшати остваривање бирачког права грађанима, а сам изборни процес ће се тиме учинити демократичнијим и транспарентнијим.

Наиме, иако се задржавају досадашња законска решења која се могу и сматрати основним постулатима изборног процеса (јединица локалне самоуправе као једна изборна јединица, изборне листе са које кандидати добијају мандате према редоследу на листи, примена система највећег количника приликом расподеле мандата, изборни цензус од 3% и др.), закон доноси значајне новине у погледу организације и рада органа за спровођење избора, посебно у погледу транспарентности њиховог рада и ширег круга субјеката из политичког живота који учествују у њиховом раду, па и имају додатна овлашћења у погледу контроле правилности спровођења изборног поступка. Такође, ту су и посебна правила која унапређују положај припадника националних мањина као учесника у изборном поступку. Посебно је важно напоменути решења која доносе прецизна правила о саставу органа за спровођење избора у случају истовремених републичких избора, за народне посланике односно председника Републике, са једне стране и локалних избора са друге стране, чији је циљ виши степен транспарентности рада тих органа и учешће у раду представника ширег круга субјеката који су учесници избора.

2) Да ли ће ефекти реализације изабране опције штетно утицати на неку специфичну групу популације и да ли ће то негативно утицати на успешно спровођење те опције, као и које мере треба предузети да би се ови ризици свели на минимум?

Не.

3) На које друштвене групе, а посебно на које осетљиве друштвене групе, би утицале мере изабране опције и како би се тај утицај огледао (пре свега на сиромашне и социјално искључене појединце и групе, као што су особе са инвалидитетом, деца, млади, жене, старији преко 65 година, припадници

ромске националне мањине, необразовани, незапослени, избегла и интерно расељена лица и становништво руралних средина и друге осетљиве друштвене групе)?

Олакшава се остваривање права припадницима националних мањина да стекну својство учесника на изборима јер им се смањује потребан број потписа подршке. Поред тога, смањују се могућности злоупотребе статуса странке националне мањине. Објашњено у делу који се односи на промене које се предлажу.

4) Да ли би и на који начин изабрана опција утицала на тржиште рада и запошљавање, као и на услове за рад (нпр. промене у стопама запослености, отпуштање технолошких вишкова, укинута или новоформирана радна места, постојећа права и обавезе радника, потребе за преквалификацијама или додатним обукама које намеће тржиште рада, родну равноправност, рањиве групе и облике њиховог запошљавања и слично)?

Не.

5) Да ли изабране опције омогућавају равноправан третман, или доводе до директне или индиректне дискриминације различитих категорија лица (нпр. на основу националне припадности, етничког порекла, језика, пола, родног идентитета, инвалидитета, старосне доби, сексуалне оријентације, брачног статуса или других личних својстава)?

Омогућавају равноправан третман.

6) Да ли би изабрана опција могла да утиче на цене роба и услуга и животни стандард становништва, на који начин и у којем обиму?

Не.

7) Да ли би се реализацијом изабраних опција позитивно утицало на промену социјалне ситуације у неком одређеном региону или округу и на који начин?

Нема утицаја.

8) Да ли би се реализацијом изабране опције утицало на промене у финансирању, квалитету или доступности система социјалне заштите, здравственог система или система образовања, посебно у смислу једнаког приступа услугама и правима за осетљиве групе и на који начин?

Не.

Кључна питања за анализу управљачких ефеката

1) Да ли се изабраном опцијом уводе организационе, управљачке или институционалне промене и које су то промене?

Промене у саставу и броју чланова органа за спровођење избора. Објашњено у делу који се односи на промене које се предлажу.

2) Да ли постојећа јавна управа има капацитет за спровођење изабране опције (укључујући и квалитет и квантитет расположивих капацитета) и да ли је потребно предузети одређене мере за побољшање тих капацитета?

Да, има потребних капацитета на локалном нивоу.

3) Да ли је за реализацију изабране опције било потребно извршити реструктурирање постојећег државног органа, односно другог субјекта јавног сектора (нпр. проширење, укидање, промене функција/хијерархије, унапређење техничких и људских капацитета и сл.) и у којем временском периоду је то потребно спровести?

Не.

4) Да ли је изабрана опција у сагласности са важећим прописима, међународним споразумима и усвојеним документима јавних политика?

Да, али подразумева пре свега законске измене, у складу са међународним стандардима.

5) Да ли изабрана опција утиче на владавину права и безбедност?

Да, у позитивном смислу.

6) Да ли изабрана опција утиче на одговорност и транспарентност рада јавне управе и на који начин?

Да, у позитивном смислу.

7) Које додатне мере треба спровести и колико времена ће бити потребно да се спроведе изабрана опција и обезбеди њено касније доследно спровођење, односно њена одрживост?

Обуке чланова органа за спровођење избора, пре свега чланова бирачких одбора.

Кључна питања за анализу ризика

1) Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђена подршка свих кључних заинтересованих страна и циљних група? Да ли је спровођење изабране опције приоритет за доносиоце одлука у наредном периоду (Народну скупштину, Владу, државне органе и слично)?

Да, у потпуности.

2) Да ли су обезбеђена финансијска средства за спровођење изабране опције? Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђено довољно времена за спровођење поступка јавне набавке уколико је она потребна?

Биће обезбеђена буџетска средства.

3) Да ли постоји још неки ризик за спровођење изабране опције?

Не.

ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ ПРОПИСА СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

1. Овлашћени предлагач прописа – Влада
Обрађивач – Министарство државне управе и локалне самоуправе
2. Назив прописа
Предлог закона о локалним изборима
Draft Law on Local elections
3. Усклађеност прописа с одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Споразум):
 - а) Одредба Споразума која се односи на нормативну садржину прописа
Доношење овог закона није изричита обавеза предвиђена у ССП-у.
 - б) Прелазни рок за усклађивање законодавства према одредбама Споразума
Нема
 - в) Оцена испуњености обавезе које произлазе из наведене одредбе Споразума.
Не постоји обавеза
 - г) Разлози за делимично испуњавање, односно неиспуњавање обавеза које произлазе из наведене одредбе Споразума
Не постоје
 - д) Веза са Националним програмом за усвајање правних тековина Европске уније.

Доношење овог закона предвиђено је НПАА-ом (2018-2021), у делу који се односи на „Изборни систем“ у делу Изборни систем у јединицама локалне самоуправе . У овој области је предвиђено усклађивање са релевантним прописима ЕУ како би се грађанима Уније са пребивалиштем у држави чланици чији нису држављани омогућило остваривање активног и пасивног бирачког права на локалним изборима. Као предуслов, неопходно је променити Устав, а затим и Закон о локалним изборима. Ове измене ће се извршити најкасније годину до две пред приступање Републике Србије Европској унији, односно у периоду ратификације Уговора о приступању Републике Србије Европској унији.
4. Усклађеност прописа са прописима Европске уније:
 - а) Навођење одредби примарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима,
 - б) Навођење секундарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима,
Council Directive 94/80/EC of 19 December 1994;
Council Directive 96/30/EC of 13 May 1996;
Council Directive 2006/106/EC of 20 November 2006;
2012/412/EU: Commission Implementing Decision of 19 July 2012;
Council Directive 2013/19/EU of 13 May 2013.
 - в) Навођење осталих извора права Европске уније и усклађеност са њима,
 - г) Разлози за делимичну усклађеност, односно неусклађеност,

Овим законом се не врши усклађивање са прописима Европске уније из тачке 4.б) из разлога што ове одредбе могу важити само када Република Србије постане чланица Европске уније. Ове измене ће се извршити најкасније годину до две пред приступање Републике Србије Европској унији.

д) Рок у којем је предвиђено постизање потпуне усклађености прописа са прописима Европске уније

/

5. Уколико не постоје одговарајуће надлежности Европске уније у материји коју регулише пропис, и/или не постоје одговарајући секундарни извори права Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност, потребно је образложити ту чињеницу. У овом случају, није потребно попуњавати Табелу усклађености прописа. Табелу усклађености није потребно попуњавати и уколико се домаћим прописом не врши пренос одредби секундарног извора права Европске уније већ се искључиво врши примена или спровођење неког захтева који произилази из одредбе секундарног извора права (нпр. Предлогом одлуке о изради стратешке процене утицаја биће спроведена обавеза из члана 4. Директиве 2001/42/ЕЗ, али се не врши и пренос те одредбе директиве).

/

6. Да ли су претходно наведени извори права Европске уније преведени на српски језик?

Делимично

7. Да ли је пропис преведен на неки службени језик Европске уније?

Текст Предлога закона о локалним изборима није преведен на један од службених језика Европске уније.

8. Сарадња са Европском унијом и учешће консултаната у изради прописа и њихово мишљење о усклађености.

Као што је наведено у образложењу овог закона. Поједине одредбе су резултат рада Радне групе која је формирана између Републике Србије и ОДИХР а, као и међустраничног дијалога.